

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Hodnocení řízení ekonomického rozvoje na regionální a místní úrovni ČR

Bc. Viktor Prokop

**Diplomová práce
2014**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Viktor Prokop**
Osobní číslo: **E12171**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Hodnocení řízení ekonomického rozvoje na regionální a místní úrovni ČR**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je provedení analýzy podpůrných systémů ovlivňujících ekonomický rozvoj a to na úrovni regionální, tak místní. Diplomant musí postulovat závěry ohledně účinnosti řízení ekonomického rozvoje ve vybraných lokalitách v ČR.

Zásady zpracování:

- charakteristika ekonomického rozvoje na regionální a místní úrovni,
- způsoby řízení rozvoje a zhodnocení nástrojů, které jsou použitelné v praxi ČR,
- analýza stavu řízení (přístupu) české veřejné správy k aktivnímu ovlivňování ekonomického rozvoje.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

MCKEVITT, David a Alan LAWTON. Public sector management: theory, critique and practice. 9th ed. Thousand Oaks: Sage, 1994, 306 p. ISBN 08-039-7713-1

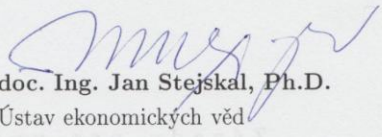
REKTOŘÍK, Jaroslav. Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2002, 264 s. ISBN 80-861-1960-2

STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2

VARADZIN, František. Ekonomický rozvoj a růst. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004, 329 s. ISBN 80-864-1961-4

WOKOUN, René. Regionální rozvoj a jeho management v České republice. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 244 s. ISBN 978-802-4513-010

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.

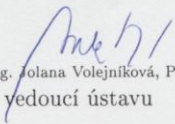
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: 1. října 2013

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 29. 4. 2014

Bc. Viktor Prokop

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce doc. Ing. Janu Stejskalovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, vstřícný přístup, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Dále bych rád poděkoval svým rodičům za veškerou podporu, kterou mi poskytli při studiu i v běžném životě.

ANOTACE

Práce je zaměřena na problematiku ekonomického rozvoje na regionální a místní úrovni ČR a na hodnocení jeho řízení v praxi. Byla analyzována statutární města, vybrané obce s rozšířenou působností a vybraný vzorek českých měst. Pro analýzu byly použity předem zvolené indikátory.

KLÍČOVÁ SLOVA

Region, regionální rozvoj, ekonomický rozvoj, regionální politika, strategické plánování rozvoje

TITLE

Evaluation of economic development at regional and local level in the Czech Republic

ANNOTATION

The work is focused on economic development at regional and local level in the Czech Republic and evaluation of their management in practice. Were analyzed statutory cities, selected municipalities with extended competency and selected sample of Czech cities. The analysis used a pre-selected indicators.

KEYWORDS

Region, regional development, economic development, regional policy, strategic development planning

OBSAH

ÚVOD	9
1 EKONOMICKÝ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ.....	11
1.1 REGION.....	11
1.2 ROZVOJ.....	12
2 KOORDINACE EKONOMICKÉHO ROZVOJE NA ÚROVNI REGIONŮ A LOKÁLNÍ ÚROVNI	21
2.1 REGIONÁLNÍ POLITIKA	21
2.2 DŮVODY VZNIKU REGIONÁLNÍ POLITIKY.....	22
2.3 CÍLE REGIONÁLNÍ POLITIKY	26
2.4 NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY	27
2.5 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE	30
3 REGIONÁLNÍ ROZVOJ V ČR.....	34
3.1 VÝVOJ REGIONÁLNÍ POLITIKY V ČR	35
3.2 AKTÉŘI REGIONÁLNÍHO ROZVOJE V ČR	39
3.3 STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR.....	41
3.4 STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR PRO OBDOBÍ 2014-2020.....	43
3.4.1 <i>Cíle pro období 2014-2020</i>	44
3.4.2 <i>Nástroje pro období 2014-2020</i>	46
4 ANALÝZA STAVU ŘÍZENÍ A PŘÍSTUPU ČESKÉ VEŘEJNÉ SPRÁVY K AKTIVNÍMU	48
OVlivňování EKONOMICKÉHO ROZVOJE	48
4.1 ANALYZOVANÉ INDIKÁTORY	48
4.2 ZÁKLADNÍ SOUBOR PRŮZKUMU	49
4.2.1 <i>Statutární města</i>	50
4.2.2 <i>Obce s rozšířenou působností</i>	55
4.2.3 <i>Města ČR</i>	58
4.3 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	60
ZÁVĚR.....	65
POUŽITÁ LITERATURA.....	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Nové členění nástrojů regionální politiky.....	28
Tabulka 2: Data aktualizace strategických plánů u statutárních měst	53
Tabulka 3: Data aktualizace strategického plánu u vybraných měst	53
Tabulka 4: Data aktualizace strategických plánů ORP	57
Tabulka 5: Data aktualizace strategických plánů měst ČR	59
Tabulka 6: Města s nadprůměrným počtem zaměstnanců a aktualizace strategických plánů .	62
Tabulka 7: Česká republika v mezinárodním srovnání indexu konkurenceschopnosti	63

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Struktura Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020.....	45
Obrázek 2: Existence odboru rozvoje u statutárních měst	50
Obrázek 3: Zaměstnanci zabývající se rozvojem ve statutárních městech	51
Obrázek 4: Příklad poskytování informací pro podnikatele/investory	54
Obrázek 5: Existence odboru rozvoje u obcí s rozšířenou působností	55
Obrázek 6: Zaměstnanci zabývající se rozvojem v obcích s rozšířenou působností	56
Obrázek 7: Příklad organizační struktury bez odboru/oddělení rozvoje.....	61
Obrázek 8: Index konkurenceschopnosti a země přijaté do EU v roce 2004.....	63
Obrázek 9: Konkurenceschopnost nových členů EU.....	64

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
GCI	Global competitiveness index (Index globální konkurenceschopnosti)
HDP	Hrubý domácí produkt
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MV	Ministerstvo vnitra
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
Sb.	Sbírka zákonů
SRR	Strategie regionálního rozvoje
WEF	World economic forum (Světové ekonomické fórum)

ÚVOD

Ekonomický a sociální rozvoj představují stěžejní pilíře společnosti 21. století, jelikož jejich správné řízení lze považovat za jeden z nejdůležitějších úkolů jednotlivých zemí. Proto samotné hodnocení řízení ekonomického rozvoje představuje činnost, kterou je třeba zodpovědně provádět a postupně analyzovat. Podrobná analýza plnění vytyčených cílů ekonomického rozvoje totiž může pomoci závčas odhalit, na kterých úrovních jsou dané úkoly plněny nesprávně nebo nejsou plněny vůbec, a pomoci tak k včasné nápravě. Pokud bychom tuto úlohu nezvládli, mohla by postupem času narůstat mezera v rozvoji mezi oblastmi, které dané cíle plní a oblastmi, které nikoli, což by mohlo mít neblahé následky pro celou společnost.

Problematikou regionálního rozvoje a jeho správné koordinace je tedy zcela jistě třeba se zabývat. Správný chod společnosti na úrovni regionální a na úrovni lokální totiž představuje odrazový můstek pro správné fungování celého státu, o nějž má zájem jak vláda daného státu, tak i občané žijící na jeho území. Samotnému regionálnímu rozvoji se na území ČR věnuje ministerstvo pro místní rozvoj, které vytváří jednotlivé koncepční dokumenty regionálního rozvoje.

Cílem diplomové práce je provedení dílčí analýzy řízení ekonomického rozvoje ve vybraných lokalitách ČR. Dílčím cílem je provedení hodnocení aplikace strategických dokumentů regionálního rozvoje v praxi a následné vyvození závěru ohledně účinnosti řízení ekonomického rozvoje v ČR.

Pro splnění daného cíle bude nejdříve rozebrána problematika ekonomického a sociálního rozvoje, dále dojde k jejich specifikaci, rozdělení do jednotlivých úrovní a upřesnění, kdo tento rozvoj řídí. Následně přijde na řadu samotný ekonomický rozvoj a to na úrovni regionální a místní, kdy budou především objasněny jednotlivé cíle, nástroje a v neposlední řadě i aktéři, kteří na těchto úrovních operují. V další části přijde na řadu problematika regionálního rozvoje na území ČR a to od jeho vývoje v čase až po současné strategie. V poslední části bude provedena samotná analýza stavu řízení (přístupu) české veřejné správy k aktivnímu ovlivňování ekonomického rozvoje, na níž bude navazovat interpretace výsledků dané analýzy a závěry ohledně stavu řízení (přístupu) české veřejné správy k aktivnímu ovlivňování ekonomického rozvoje.

Celá práce je rozdělena do několika částí, kdy budou nejdříve rozebrány jednotlivé pojmy a oblasti, kterých se bude týkat následná analýza, jejíž vypracování bude provedeno za

pomoci běžně zjistitelných informací uveřejněných na webových stránkách krajů a obcí s rozšířenou působností.

1 EKONOMICKÝ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ

1.1 Region

Region může být vymezen hned z několika pohledů a podle různých kritérií a je zřejmé, že v každé vědní disciplíně je tato problematika chápána odlišně a to z důvodu individuálních odborných zaměření, mezi které lze zařadit zaměření ekonomické, geografické, historické, právní, kulturní, ale třeba i politické¹.

Obecně je region vymezen jako prostorový útvar působící na třech různých úrovních a zobrazující odlišné prostorové rozdělení na rozdíl od státní svrchovanosti. Mezi tyto úrovně jsou řazeny následující²:

- *subnárodní*, do které spadají konkrétně vymezená území v rámci jednoho státu a, na rozdíl od zbylých dvou úrovní, regiony v ní působící nedisponují odlišnou měnou nebo celní regulací, naopak mezi těmito regiony může docházet k relativně bezpřekážkové výměně zboží, kapitálu, pracovních sil nebo například informací;
- *supranárodní (nadanárodní)*, která je tvořena seskupením států (např. Střední Amerika);
- *transnárodní*, mezi které jsou řazena dílčí území dvou anebo více států přesahující státní hranice (např. evropský region Tyrolsko zabírající části Rakouska a Itálie).

Region jako subnárodní celek je tedy popisován jako část jednoho státu nebo národního hospodářství, která je od ostatních oblastí oddělena formálními hranicemi a ve většině případů s nimi spojená ekonomickými bariérami. V podstatě představuje region území, ve kterém existuje specifická funkční a související infrastruktura a je prosazován společný zájem rozvoje regionu a zlepšení blahobytu občanů. Zároveň představuje region oblast, která je určována určitými podmínkami a to geografickými, geologickými, historickými, sociálně-ekonomickými, a která mimo jiné podléhá i určitému administrativnímu vymezení³.

Regiony je také nutné chápat, jako konkrétní a dynamické projevy společenských procesů, které jsou závislé na určitých faktorech, jimiž jsou⁴:

- lidské jednání;
- společenské struktury a jejich vývoj.

¹ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104.

² MAIER, Gunther a Franz TÖDTLING. *Regionálna a urbanistická ekonomika*. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1998, 313 s. ISBN 80-804-4049-2.

³ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

⁴ WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.

Region je možné dělit z mnoha různých hledisek a jako jedno z podstatných dělení je uváděno rozdělení na přirozené a administrativní regiony⁵.

- *Přirozený region.* Pod tímto pojmem bývá region chápán jako vztahově uzavřený územní celek, ve kterém probíhá územní dělba funkcí, a zároveň i jako vztah mezi jádrem a zázemím. V praktické rovině je tento pojem pouze relativní a to z důvodu, že žádný region nefunguje zcela bez vazeb k jinému regionu popřípadě regionům.
- *Administrativní region.* Takto vymezené regiony se většinou vyznačují stejnou velikostí a to z důvodu jejich vymezení za účelem výkonu veřejné správy. Mezi takto vymezené regiony spadají okresy, kraje, regiony soudržnosti. Díky jejich stejné velikosti jde o regiony umělé, které často neodpovídají skutečným procesům a vztahům, které probíhají v území.

Druhý výchozí pojem představuje rozvoj, který stejně jako region, může být odlišně chápán, proto bude v následující části vymezen, včetně jeho dělení.

1.2 Rozvoj

Rozvoj, stejně jako pojem region, patří mezi prvky, které jsou ve velké míře využívány a mohou mít řadu různých významů. Tento pojem je používán v různých souvislostech, je v přiměřené míře víceznačný, stěží definovatelný a názorově a ideologicky protichůdný⁶.

V dřívější době byl rozvoj ztotožňován s pojmem ekonomický růst a tím pádem byl chápán jako růst produkce, majetku a pracovních míst. V dnešní době ale mnoho autorů varuje před tímto ztotožňováním pojmů růst a rozvoj, protože rozvoji je přisuzován mnohem širší rozměr a to ekologický, sociální, kulturní či politický, rozvoj navíc může být chápán na jedné straně jako proces a na straně druhé jako produkt či výsledek⁷. Otázka rozdílu mezi rozvojem a růstem je řešena v závěru této části.

Obecně je možné rozvoj chápat jako určitý proces změn, ke kterým dochází postupně a jejichž výsledkem je nárůst efektivnosti a účelnosti. K tomuto nárůstu dochází v případě využívání zdrojů, případně při uskutečňování nebo využívání možností, které podmiňují pohyb z původního stavu do stavu žádoucího⁸.

⁵ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

⁶ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

⁷ Zpracováno podle: BUČEK, Milan, Štefan REHÁK a Jozef TVRDOŇ. *Regionálna ekonómia a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4., STIMSON, Robert, Roger STOUGH a Brian H ROBERTS. *Regional economic development: analysis and planning strategy*. 2nd ed. New York: Springer, c2006, xiv, 452 p. ISBN 35-403-4826-3.

⁸ MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-807-3950-996.

Pokud je brán ohled na kontext regionálních věd, je rozvoj chápán jako proces změn, které jsou pozitivně vnímány obyvateli, soukromým sektorem a dalšími subjekty⁹.

Rozvoj by měl zahrnovat především následující rysy¹⁰:

- *růst*, v jehož případě by mělo docházet k dodržování podmínek udržitelného rozvoje, neboli k naplňování potřeb generace současné a to bez ohrožení možnosti uspokojování potřeb generací budoucích (problematika udržitelného rozvoje bude dále rozebrána v této kapitole);
- *práce*, kdy je v tomto případě myšleno produktivní, úměrně zaplacené zaměstnání, které má pomoci k překonání chudoby a vést k rozvoji osobnosti při současném zvyšování šancí na sebeuplatnění;
- *rovnost a spravedlnost*, které vyjadřují fakt, že by mělo docházet ke spravedlivému rozdělení důchodů (velice obtížné určení, jaké rozdělení je spravedlivé) a sociálních veličin, mezi které patří přístup ke vzdělání, zdravotní pomoci nebo například infrastruktury;
- *participace*, protože k rozvoji by mělo docházet za spoluúčasti lidí (zúčastněných) a to mimo jiné prostřednictvím rozhodovacích procesů v demokracii;
- *nezávislost a samostatnost*, přičemž pod těmito pojmy je myšleno, že by nemělo docházet k žádnému ekonomickému diktátu politických nebo ekonomických skupin a regiony by měly disponovat možností samostatného rozhodování.

Mnoho autorů upozorňuje na fakt, že je třeba od sebe vzájemně odlišovat pojem rozvoj s pojmem růst. Podstata prvně jmenovaného je spatřována v dosahování takzvaných kvalitativních změn a z toho vyplývajícího faktu, že rozvoj není ani protějškem růstu a ani jeho alternativou. Ve skutečnosti proces rozvoje zmiňovaný růst zahrnuje (selektivně, podmíněně), avšak v tomto pojetí je růst brán jako nástroj, nikoliv jako nutný cíl. Pod pojmem rozvoj, v otázce kvalitativních charakteristik, je možné si také představit například zvýšení kvalifikace pracovních sil nebo zlepšení kvality života. Zatímco pod pojmem růst, který je reprezentován kvantitativními charakteristikami, je možné si představit například úroveň příjmů obyvatelstva, zaměstnanost anebo inflaci¹¹.

---

⁹ KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104

¹⁰ BUČEK, Milan, Štefan REHÁK a Jozef TVRDOŇ. *Regionálna ekonomia a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4.

¹¹ Zpracováno podle: STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2., GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864.

Druhy rozvoje

K ekonomickému rozvoji může docházet na různých úrovních a právě od výběru konkrétní úrovně se pak odvíjí i následné dělení rozvoje. Ve většině literatury je možné se setkat s pojmy jako regionální rozvoj, místní rozvoj, mnohorozměrný rozvoj nebo například udržitelný rozvoj. První dva zmíněné typy rozvoje je možné považovat za stěžejní pilíře, od kterých se odvíjí další dělení. Mezi oběma pojmy však existuje rozdíl a to v oblasti působnosti. K regionálnímu rozvoji dochází a je převážně spojován s vyššími územně samosprávnými celky (kraje, příp. NUTS II), zatímco místní rozvoj je reprezentován spíše působností a činností na území obcí a měst¹². Místní rozvoj je pak podle některých autorů možné dále dělit na místní ekonomický rozvoj, mnohorozměrný rozvoj (ekonomický a sociální) a na udržitelný rozvoj¹³. Jednotlivé druhy rozvoje budou nyní blíže specifikovány.

A) Regionální rozvoj

Problematika regionálního rozvoje na odborné úrovni představuje v celku nový pojem vyznačovaný hned několika přístupy a teoriemi, kdy jednoznačná samotná definice regionálního rozvoje není zcela vymezena. V odborné literatuře jsou uváděny následující dva způsoby chápání regionálního rozvoje, kterými jsou¹⁴:

- *Praktický přístup.* Tento přístup vysvětluje regionální rozvoj jako proces vyššího využívání a zvyšování potenciálu daného území, které je předem systematicky vymezeno. K tomuto jevu dochází v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. Hlavní projevy vyššího využívání a zvyšování potenciálu daného území jsou pak především reprezentovány lepší konkurenceschopností soukromého sektoru, životní úrovní obyvatel anebo stavem životního prostředí. K hodnocení potenciálu regionu dochází především prostřednictvím ukazatelů, mezi které patří HDP na obyvatele, míra nezaměstnanosti, průměrné mzdy, či kvalita a dostupnost infrastruktury. K hodnocení potenciálu přírodně – geografického pak dochází prostřednictvím hodnocení znečištění vod, ovzduší, půdy a jiné.
- *Akademický přístup.* V tomto pojetí je regionální rozvoj chápán spíše jako aplikace nauk, mezi které je řazena především ekonomie, geografie a sociologie. Předmětem

---

MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7.

¹² STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

¹³ MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-807-3950-996.

¹⁴ WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.

řešení jsou poté jevy, procesy a vztahy systematicky vymezeného území, které jsou ovlivněny různými podmínkami v regionu. Těmito podmínkami jsou podmínky ekonomické, sociální a přírodně – geografické. Tento přístup k regionální politice bývá často nazýván jako regionalistka nebo regionální věda, avšak druhý ze zmíněných termínů není zcela správný a to proto, že regionální věda představuje pouze jeden ze směrů výzkumu regionálního rozvoje.

Pro potřeby této práce je vhodnější přístup praktický, se kterým se lze setkat právě v činnosti neakademických institucí, mezi které jsou řazeny mimo jiné krajské, obecní či městské úřady anebo soukromé společnosti.

V pojetí regionálních věd představuje regionální rozvoj určitý proces změn, které jsou pozitivně vnímány obyvateli, soukromým sektorem a dalšími subjekty. Pokud je pak dále nahlíženo na rozvoj z hlediska současných teoretických přístupů, jedná se o komplexní a dynamický proces, který je v období středně či dlouhodobého horizontu založen na schopnosti lokálních nebo regionálních společenství definovat priority a strategie. Tyto strategie mají mít za následek ovlivnění a zabezpečení vyváženého rozvoje území jednotlivých regionů, mikroregionů nebo obcí. Hlavním cílem aktivit regionálního rozvoje je zvyšování kvality života v jednotlivých sídlech¹⁵.

V odborné literatuře je mimo jiné regionální rozvoj charakterizován také jako komplex procesů (ekonomických), které probíhají ve složitém systému regionu, a jako aplikace zdrojů, které jsou dostupné v daném regionu. Následkem těchto zdrojů je poté udržitelný rozvoj a požadované ekonomické výsledky pro daný region, které mají za úkol splnit očekávání podniků, rezidentů, ale i nerezidentů. Regionální rozvoj také představuje proces strategického partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a to za účelem vzniku nových investic a nových pracovních míst, při zachování míst stávajících¹⁶.

Aktivity regionálního rozvoje by sebou měly přinášet následující¹⁷:

- růst daňové vytíženosti;
- zvyšování příjmů územních samospráv;
- rostoucí zájem soukromého sektoru o lokalizaci v daném území.

---

¹⁵ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104

¹⁶ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

¹⁷ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104

Odborná literatura dále uvádí, že není možné dosahovat rozvoje území bez následujících faktorů¹⁸:

- zvýšené kvality a rozsahu veřejných služeb;
- zvýšené kvality infrastruktury (technické, občanské);
- prodloužené střední délky života;
- kladného salda migrace;
- růstu míry zaměstnanosti;
- eliminace sociálních problémů.

Jak bylo na začátku tohoto bloku pojednáno o dvojím dělení definic regionálního rozvoje a to na akademickou a praktickou, je potřeba také uvést, že ačkoliv je možné se setkat s dvojím pojetím regionálního rozvoje, tak se tyto dva přístupy v určitých případech i částečně ovlivňují¹⁹. Akademické pojetí regionálního rozvoje totiž vytváří určité předpoklady a poznatky pro regionální politiku, které jsou pak následně využity v praktickém pojetí regionálního rozvoje.

B) Místní rozvoj

Tento druh rozvoje je uskutečňován, na území, které je součástí větších celků a které je zároveň menší než samotný region, tedy pouze v určité části regionu. Za hlavní cíl místního rozvoje lze považovat následující²⁰:

- zlepšování ekonomického blahobytu společenství a to za pomoci opatření, která mají vést k tvorbě a udržování pracovních míst;
- zlepšování daňové vytíženosti;
- zlepšení kvality života.

Jedná se o proces, který vede v dlouhodobém období k ekonomické výkonnosti území, k podpoře sociální stability a soudržnosti a hlavně ke zvyšování životního standardu a kvality

---

¹⁸ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104

¹⁹ WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-807-2016-990.

²⁰ Zpracováno podle: MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-807-3950-996., STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

života. Z toho plyne, že se jedná o soubor veškerých procesů a aktivit, které mají za cíl podporu dynamizace daného území a to za aktivní spoluúčasti všech místních aktérů²¹.

C) Místní ekonomický rozvoj

Většina autorů podstatu tohoto rozvoje popisuje ve formování fyzických, lidských, sociálních a institucionálních zdrojů a v následném využívání z něho plynoucích komparativních výhod. Tyto výhody posléze vedou k vytváření ekonomické základny fungující trvale a s přiměřenou mírou nezávislosti²².

Mezi základní cíle a záměry místního ekonomického rozvoje patří:

- množství a skladba pracovních příležitostí, přičemž se v tomto ohledu bere v potaz a předpokládá aktivní role místních a vyšších institucí;
- úroveň příjmů obyvatelstva;
- efektivita veřejné i soukromé investiční činnosti;
- dosahování nejvhodnější odvětvové struktury pro dané území;
- zajištění potřebného objemu veřejných investic,
- zajištění dostatečné nabídky zboží, služeb a veřejných statků.

Samotná teorie místního ekonomického rozvoje prošla řadou změn a některé cíle byly postupem času mírně přetransformovány. K těmto změnám dochází v následujících příkladech:

- z dřívějšího důrazu na nárůst nových pracovních příležitostí prostřednictvím zvyšování počtu firem se postupně přešlo na zájem o takové firmy, které mohou, poskytnou taková pracovní místa, která kvalitativně odpovídají vývoji místní populace;
- místní ekonomická základna už není brána jako síť producentů a souhrn sektorů, ale jako vysoce integrovaný systém, ve kterém i mimoprodukční prvky mají význam;
- komparativní výhody založené na fyzickém podkladu jsou vystřídány komparativními výhodami plynoucími z kvality prostředí a to v širokém smyslu neboli z hlediska ekonomického, environmentálního, sociálního, urbanistického a kulturního;

²¹ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104

²² Zpracováno podle: MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-807-3950-996., GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864., MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.

- budování a realizace potenciálu znalostí, informací a intelektuálních schopností nejsou uskutečňovány pouze prostřednictvím nabídky pracovních sil, ale i prostřednictvím ekonomických subjektů, které jsou založeny na potenciálu profesních komunit a institucí.

V některých případech však nestačí pouze ekonomické parametry, ale na řadu přichází i další z parametrů, kterým se mimo jiné věnuje mnohorozměrný rozvoj.

D) Mnohorozměrný rozvoj

Tento rozvoj přichází na řadu v situaci, kdy jsou na jedné straně probírány faktory ekonomické a na druhé straně přicházejí faktory disponující mimoekonomickým charakterem²³.

Mezi mimoekonomické sektory, ve kterých dochází k vymezení a hodnocení rozvoje, spadají následující²⁴:

- využívání půdy;
- tvorba a ochrana životního prostředí a biosféry;
- bydlení;
- urbanismus;
- stavby a fyzické struktury všeobecně a to včetně jejich estetické a architektonické kvality;
- dopravní podmínky;
- možnosti sportovních aktivit a rekreace;
- sociální podmínky včetně vzdělávání, péče o zdraví a sociální péče;
- a jiné.

Jelikož jednotlivých sektorů je veliké množství, dochází ke slučování do pěti základních mimoekonomických oblastí²⁵:

- Populační vývoj a ekistika;
- Bydlení, vybavenost obytného území, infrastruktura, rekreace;

²³ MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-807-3950-996.

²⁴ GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864.

²⁵ MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-807-3950-996.

- Sociálněekonomické a psychologické podmínky, mezi které patří zaměstnání, životní standard, bezpečí a etika;
- Kulturně historické dědictví, kulturní statky a hodnoty;
- Tvorba a ochrana prostředí a to včetně urbanismu, vzhledových kvalit uměle vzniklých složek prostředí a využívání půdy.

Kromě ekonomického rozvoje a mnohorozměrného rozvoje uvádí některá odborná literatura ještě třetí typ místního rozvoje, kterým je udržitelný rozvoj.

E) Udržitelný rozvoj

Pojem udržitelného rozvoje bývá v obecné rovině velice často popisován obdobným způsobem a to tak, že jeho princip představuje axiomatickou podmínku vývoje lidské společnosti, kdy dochází k zachování a rozvoji jejích základních hodnot. Takto vymezený princip bývá ve většině případů srozumitelný a respektovaný, problém však nastává v situaci, kdy dochází k jeho převodu na strategii. Tento problém spočívá v tom, že je velice obtížná specifikace obsahu a nároků udržitelného rozvoje a to konkrétně v případech, kdy přicházejí do střetu potřeby současné a jejich hodnocení s odhadováním a zdůvodňováním potřeb budoucích, které mají být teprve uspokojeny²⁶.

V odborné literatuře je uváděna definice udržitelného rozvoje podle Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj na nejobecnější rovině a to tak, že rozvoj uspokojuje potřeby současnosti a to bez ohrožení možnosti uspokojení svých vlastních potřeb generací budoucích. V té nejširší rovině je pak strategie udržitelného rozvoje zaměřena na prosazování harmonie mezi lidskými bytostmi a mezi lidstvem a přírodou²⁷.

Udržitelný rozvoj vlastně představuje proces změn, ve kterém využívání zdrojů, alokace investic, orientace technického pokroku a institucionální vývoj jsou v harmonii a zároveň zvyšují současný i budoucí potenciál uspokojování lidských potřeb a aspirací²⁸.

Vzhledem k různorodosti územních celků, je vyjádření předpokladů udržitelného rozvoje z hlediska konkrétních sídel a regionů zcela neodmyslitelnou součástí koncepcí místního

²⁶ Zpracováno podle: GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864., MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7., MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-807-3950-996.

²⁷ NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Olomouc, 2010, 430 s. ISBN 978-802-4425-146

²⁸ MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7

rozvoje a postupné prosazování udržitelného rozvoje a růst nároků na kvalitu života mají a budou mít za následek větší rozmanitost a důslednější specifikaci rozvojových záměrů²⁹.

Následující kapitoly budou blíže zaměřeny na problematiku regionální politiky, na její nástroje, strategie a mimo jiné také na pojetí regionální politiky v České republice.

---

²⁹ GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864

2 KOORDINACE EKONOMICKÉHO ROZVOJE NA ÚROVNI REGIONŮ A LOKÁLNÍ ÚROVNI

V návaznosti na předchozí kapitolu, která byla zaměřena na problematiku regionálního rozvoje, bude v této části rozebrána teorie regionální politiky. Mezi regionální politikou a regionálním rozvojem existuje určitá vzájemná provázanost, ke které přispívá fakt, že znalost teorií regionálního rozvoje představuje základ pro tvorbu vhodné regionální politiky nebo regionální rozvojové strategie. V předchozí části bylo uvedeno, že regionální rozvoj je dělen na praktické a teoretické pojetí, a v této části bude doplněno, že regionální politika hraje důležitou roli mezi těmito dvěma přístupy. Regionální politika totiž využívá poznatků o regionálním rozvoji na teoretické rovině a následně ovlivňuje reálný regionální rozvoj, jehož aplikace a poznatky pak zpětně opět působí na teoretickou rovinu regionálního rozvoje³⁰.

2.1 Regionální politika

Problematika regionální politiky a formování jejích právních norem byla poprvé řešena až ve 30 letech, v období spojeném s celosvětovou hospodářskou krizí, potažmo po 2. světové válce. Do této doby nebylo společností věnováno tolik pozornosti řešení rozdílů v socioekonomickém rozvoji jednotlivých regionů a to z důvodu předpokladu, že regionální diferenciací je pouze dočasný jev, který se spolu s automatickým obnovením ekonomické rovnováhy sám vyrovná. Opak byl pravdou a regionální politika tak postupem času nabyla na svém významu³¹.

Jelikož jednotlivé prameny uvádějí rozdílná pojetí regionální politiky, nemá tato problematika žádnou všeobecně ustálenou definici, která by byla považována za jedinou univerzální. Tento fakt je následkem několika faktorů, jimiž je například velice úzká vazba regionální politiky na celkovou hospodářskou politiku. Dalším faktorem je složitost zahrnutí ostatních hledisek, která jsou z regionálního pohledu důležitá a mezi která patří hledisko sociální nebo ekologické.³² Převážně v návaznosti na tyto fakty dochází k odlišnostem v definování regionální politiky a nadále se nepodařilo sjednotit názory na obsahové vymezení daného pojmu v teoretické, ani praktické rovině.

---

³⁰ WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-807-2016-990.

³¹ Zpracováno podle: GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

³² KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003, 275 s. ISBN 80-865-7204-8.

V odborné literatuře je uváděno, že regionální politika představuje soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů, kdy výběr konkrétních cílů a nástrojů závisí na konkrétní hospodářsko-politické situaci země³³.

Dále regionální politika představuje koncepční a výkonnou činnost státu, regionálních a místních orgánů, a je zaměřena³⁴:

- na podporu rozvojových aktivit v jednotlivých regionech, neboli na jejich vyrovnaný rozvoj;
- na předcházení nebo zmírňování negativních důsledků územně nerovnoměrného rozvoje.

Regionální politika bývá také definována jako část státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit ve státě, nebo na jeho konkrétním území a pomocí svých opatření usiluje o růst ekonomické aktivity v oblastech, které se potýkají s vysokou nezaměstnaností a nízkou nadějí na přirozený ekonomický růst. Na druhé straně kontroluje, pomocí svých opatření, ekonomickou aktivitu v územích, která dosahují nadměrného růstu³⁵.

Z existence celé řady definic vyplývá, že regionální politika představuje cílevědomou činnost organizací nebo představitelů státní správy a samosprávy a měla by směřovat k zajištění ekonomického růstu spravovaného území a to při jasně definovaných cílech a nástrojích³⁶.

2.2 Důvody vzniku regionální politiky

Regionální politika je charakterizována jako složitý proces, který může vznikat z různých motivů a příčin, které jsou uvedeny v následující části.

A) Mezuregionální rozdíly

První faktor působící na vznik regionální politiky je reprezentován vznikem meziregionálních diferencí. Na jedné straně je uváděno, že samotná existence regionálních rozdílů může být žádoucí a nezbytná, a to z důvodu jejího kladného efektu, kdy se stává podnětem ke společenskému vývoji a napomáhá k efektivnější územní dělbě prací a

³³ WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

³⁴ ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-807-3950-194

³⁵ GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864.

³⁶ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

specializací. Na druhé straně, pokud je diferenciací až příliš velká, může docházet k opačnému vlivu a být vyvolávány negativní ekonomické, politické a sociální důsledky. Z tohoto důvodu představují meziregionální diferenciací negativní jev³⁷.

Mezi faktory ovlivňující vznik meziregionálních rozdílů spadají následující³⁸:

- přírodní podmínky;
- demografická situace;
- ekonomická struktura;
- nízká mobilita pracovních sil a kapitálu;
- rigidita nákladů a cen;
- institucionální faktory, politická rozhodnutí a psychologické faktory.

Působením uvedených faktorů dochází k postupné koncentrací regionálních problémů do určitých území a s tím související vznik takzvaných problémových regionů. Tyto regiony jsou děleny do tří základních typů, jimiž jsou³⁹:

I. Regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji

Mezi tyto regiony většinou patří odlehlé části jednotlivých zemí, které v dřívější době působily jako regiony zemědělské, a které v současné době nemohou konkurovat ostatním částem země v oblasti průmyslové expanze. Tento fakt má za následek, že v dané oblasti nemůže být obyvatelům poskytnuta stejná hladina životní úrovně, jaké dosahují obyvatelé ostatních částí státu.

II. Regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů

Jednou z hlavních příčin vzniku takto problémových regionů je obvykle nedostatek kapitálu a z toho plynoucí pokles životní úrovně ve srovnání s ostatními regiony.

III. Regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími

Tyto regiony paradoxně patřily v minulosti mezi jedny z nejvyspělejších regionů, avšak změna ve struktuře poptávky způsobila stagnaci a postupný úpadek tradičních průmyslových odvětví, která byla charakteristická pro tyto regiony. Mezi tato odvětví je převážně řazena

---

³⁷ MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.

³⁸ ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2767-3.

³⁹ Zpracováno podle: GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.

energetika, těžba uhlí, hutnictví, textilní výroba a těžké strojírenství. Takto postižené regiony jsou ve většině případů vyznačovány následujícími rysy:

- vysokou mírou nezaměstnanosti;
- nízkou životní úroveň ve srovnání s ostatními regiony;
- klesající mírou ekonomické aktivity a to převážně u žen;
- vysokou mírou emigrace a neadekvátní infrastrukturou.

B) Ekonomické motivy

Tyto motivy jsou charakterizovány následujícími pěti znaky⁴⁰:

- Potřebou využití všech výrobních faktorů a to především pracovní síly, protože většina problémových oblastí se potýká i s vysokou mírou nezaměstnanosti (nedostatečným využitím pracovních sil) vedoucím k poklesu HDP země.
- Snahou o vyvážený ekonomický růst, protože každá oblast je charakterizována svou vlastní odvětvovou strukturou a skladbou a z toho plynoucí odlišností ve velikosti ekonomického růstu v jednotlivých regionech. Z tohoto důvodu dochází k existenci regionů potýkajících se s určitou formou strukturální krize a negativně ovlivňujících ostatní regiony. Výsledkem tohoto jevu bývá pokles ekonomického růstu státu.
- Potřebou optimálního rozmístění firem a to z důvodu, že optimální rozmístění z pohledu státu nemusí být totožné s optimálním rozmístěním z pohledu konkrétních podnikatelských subjektů (střet osobních zájmů se zájmy celospolečenskými).
- Náklady přelidnění, které nabývají na významu především ve vysoce urbanizovaných zemích. V této situaci je úkolem regionální politiky, aby nedovolila městům, aby se rozrostla nad jejich optimální velikost, jelikož rostoucí koncentrace obyvatelstva a ekonomických činností ve vybraných regionech může mít následky v podobě vysokých nákladů přelidnění na hlavu.
- Vztahem mezi regionální nerovnováhou a inflací, kdy inflace může být vyvolána jak v zaostalých regionech, tak v regionech prosperujících. V méně rozvinutých regionech dochází k poptávkové inflaci, kdy obyvatelé těchto regionů požadují stejnou životní úroveň a vyvíjejí tlak na růst mezd, které jsou v rozvinutějších regionech, aniž by dané

---

⁴⁰ Zpracováno podle: WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7., GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003, 275 s. ISBN 80-865-7204-8.

území dosahovalo stejné produktivity práce. Na druhé straně vzniká nákladový typ inflace, kdy s nedostatkem pracovních sil dochází k nárůstu mezd.

C) Ekologické motivy

Tyto motivy jsou řazeny mezi nejmladší a byly aplikovány až s přibývajícím problémy se znečištěním životního prostředí. K tomuto znečištění docházelo v rozvinutých a přelidněných regionech důsledkem tlaku na zastavěné obytné plochy a nedostatku technické infrastruktury. Paradoxem pak bylo, že lidé žijící v těchto destinacích začali preferovat život v ekologicky čistých vesnicích, či malých městech. Tento jev byl nazýván geografickou trhlinou⁴¹.

D) Sociální motivy

Sociální motivy byly zpočátku motivy převládajícími pro vznik regionální politiky a to až do doby, než byly vystřídány motivy ekonomickými⁴².

Sociální motivy jsou obecně děleny na tři části, jimiž jsou⁴³:

- *Důvod plné zaměstnanosti.* Tato sociální potřeba byla jedním z hlavních příčin vzniku regionální politiky a to i z důvodu poznání, že regionální nerovnováha znemožňuje dosažení plné zaměstnanosti.
- *Regionální rozdělení příjmů.* Přestože k diferenciaci příjmů mezi jednotlivými regiony dochází z různých důvodů, jimiž je například situace na trhu nebo odvětvová struktura, není tato situace nikterak ospravedlněna. Právě proto jsou v rámci regionální politiky nutná přijímat taková opatření, která by vedla alespoň k částečnému zmírnění daných diferencí v příjmech.
- *Úvaha o obecném blahu.* Samotný pojem obecné blaho je velice těžko definovatelný, jak je však uváděno řadou autorů, s veřejným blahem jsou spojeny určité pojmy jako plná zaměstnanost, spravedlivé rozdělení příjmů nebo kvalitní životní prostředí. Mimo tyto pojmy je možno se setkat s dalšími hledisky, které jsou velice obtížně měřitelné a mezi které patří rozdíly v kultuře, zvycích, způsobu života a jiné. Jednotlivé faktory hrají významnou roli z důvodu, že ne vždy může být to nejlepší ekonomické řešení, i tím nejlepším řešením po stránce sociální.

---

⁴¹ Zpracováno podle: WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7., GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864., KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003, 275 s. ISBN 80-865-7204-8.

⁴² WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

⁴³ GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864

E) Politické motivy

Politické motivy představují poslední a nejméně častý argument pro vznik regionální politiky a nejsou vždy snadno rozlišitelné s motivy sociálními. Je uváděno, že lidé žijící v oblastech s nižšími průměrnými reálnými příjmy si jsou často mnohem více vědomi své nevládné situace a důsledkem tohoto faktu vznikají rozdílné volební výsledky a v první řadě nepřátelské postoje vůči státní politice⁴⁴.

2.3 Cíle regionální politiky

Jelikož postupem času došlo ke změně pojetí regionální politiky a regionálního rozvoje, tak i samotný cíl regionální politiky prošel určitým vývojem. Původní záměr o harmonický rozvoj všech regionů byl postupně vystřídán snahou o snižování rozdílů mezi regiony a myšlenkou takzvané rovnosti šancí. Obecně je v odborné literatuře cíl regionální politiky popisován, jako snaha o efektivní a vyvážený rozvoj všech částí státu a zároveň jako snaha o aktivaci jejího nedostatečně využívaného potenciálu⁴⁵.

Cíl regionální politiky je odvozován z identifikace hlavních regionálních problémů a také z konkrétního pojetí státní hospodářské politiky. Jelikož je třeba kontrolovat plnění jednotlivých cílů a současně hodnotit účinnost použitých nástrojů, dochází ke konkretizování těchto cílů pro určitá časová období⁴⁶.

Cíle regionální politiky jsou ve většině případů zaměřeny na následující oblasti⁴⁷:

- hospodářský rozvoj a životní podmínky obyvatel;
- vytváření možností pracovních příležitostí;
- zvyšování kvalifikace a vzdělávání;
- dostupnost nejdůležitějších služeb.

V odborné literatuře jsou uváděny různé způsoby dělení cílů regionální politiky a v následující kapitole budou uvedeny konkrétní cíle české regionální politiky pro nastávající programovací období 2014-2020.

⁴⁴ Zpracováno podle: WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7., GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003, 275 s. ISBN 80-865-7204-8.

⁴⁵ Zpracováno podle: ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-807-3950-194., STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

⁴⁶ *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Editor René Wokoun, Pavel Mates. Praha: Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-720-1608-3.

⁴⁷ ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2767-3.

Cíle regionální politiky je možné dělit na dvě kategorie⁴⁸:

- *Konkrétní cíle regionální politiky.* Mezi tyto cíle spadají například snížení velkých rozdílů v úrovni nezaměstnanosti a v průměrných příjmech mezi jednotlivými regiony nebo sblížení úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele v jednotlivých regionech.

- *Dílčí cíle regionální politiky.* Do této kategorie je autorem zařazeno povzbuzení podnikatelských aktivit v jednotlivých regionech, zlepšení vybavenosti vybraných regionů technickou infrastrukturou, povzbuzení bytové výstavby a zkvalitnění ekologické situace v určitých regionech.

Takovéto dělení není však jediné a v další literatuře je uváděno dělení cílů regionálního rozvoje na následující⁴⁹:

- *cíle zaměřené na zvyšování účinnosti regionální politiky;*
- *cíle zaměřené na vyrovnávání regionálních rozdílů.*

V praxi je možné pozorovat různé a různě zaměřené cíle regionálního rozvoje, ze kterých jsou následně odvozovány nástroje regionální politiky⁵⁰, kterým je věnována následující část této kapitoly.

2.4 Nástroje regionální politiky

Nástroje regionálního rozvoje vycházejí z cílů regionálního rozvoje, které by měly být zaměřeny na řešení aktuálních potřeb a regionálních (nebo místních) problémů. Mezi uživatele těchto nástrojů je řazen každý samosprávný celek disponující potřebnými pravomocemi⁵¹.

V odborné literatuře jsou obecně uváděna kritéria, která by měla být dodržována při využívání nástrojů regionálního rozvoje⁵²:

- nástroje by měly být používány s rozvahou a po podrobné analýze daného území, kde mají být aplikovány;
- měly by být využívány v souladu se strategickými a územními plány spravovaného území;

---

⁴⁸ WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

⁴⁹ BUČEK, Milan, Štefan REHÁK a Jozef TVRDOŇ. *Regionálna ekonómia a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4.

⁵⁰ *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Editor René Wokoun, Pavel Mates. Praha: Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-720-1608-3.

⁵¹ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

⁵² STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

- neměly by být aplikovány pouze na regiony zaostalé nebo hospodářsky či strukturálně postižené;
- za jejich pomoci by měly být splněny cíle regionálního rozvoje, avšak za podmínky optimalizace, neboli za podmínky dosažení konsenzu mezi veřejnými a soukromými zájmy.

Možností, jak členit nástroje regionálního rozvoje se naskýtá celá řada a ve většině literatury dochází k rozdílným způsobům dělení těchto nástrojů. Ve většině případů se autoři opírají nebo vycházejí ze základního členění, ve kterém byly nástroje regionálního rozvoje členěny na mikroekonomické, makroekonomické a ostatní. Wokoun spolu s řešitelským týmem v rámci grantového projektu, probíhajícího mezi roky 2003-2005, zaměřeného mimo jiné na koncipování vybraných nástrojů regionální politiky představil nové členění na nástroje nefinanční a finanční. Opodstatněním tohoto nového členění bylo, že dělení na nástroje mikroekonomické, makroekonomické a ostatní bylo již z aplikačního hlediska nevyhovující.

Tabulka 1: Nové členění nástrojů regionální politiky

	Nástroje nefinanční	Nástroje finanční
1	Administrativní nástroje (legislativní úpravy regionální politiky; zakázky, restriktivní a administrativní opatření)	Neinvestiční a investiční pobídky (finanční transfery a nevratné dotace; granty; náhrady části vynaložených nákladů; úroková zvýhodnění; úvěry a půjčky; záruky na úvěry a půjčky)
2	Institucionální nástroje (institute realizující opatření regionální politiky; projekty a programy: formulace, realizace; projekty a programy: využívání zdrojů EU)	Kapitálové podílnictví
3	Věcné a jiné nefinanční nástroje (poskytování bezplatných služeb zejména poradenského charakteru subjektům z regionu; propagace regionu a poradenství zahraničním investorům; vytváření a zpřístupňování zvláštních hospodářských zón ekonomickým subjektům; a jiné)	Daňová zvýhodnění (daňové prázdny; slevy na daních; slevy na sociálním a jiném zákonném pojištění)
4		Rozpočtová zvýhodnění (zvýhodnění v odvodech rozpočtových příjmů; mimořádné dotace rozpočtů)

Zdroj: zpracováno podle⁵³

⁵³ *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Editor René Wokoun, Pavel Mates. Praha: Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-720-1608-3.

Další z možností, jak mohou být nástroje regionální politiky členěny, je reprezentována dělením respektujícím princip koordinace, který je popisován jako princip vycházející z teoretických publikací i praktických zkušeností. Výhodou tohoto principu je fakt, že dochází ke konkretizaci nástrojů přímo využívaných při řízení regionální politiky a ne k vymezení nástrojů, u kterých je vliv na region vyznačován spíše jako vedlejší přínos. Takto rozdělené nástroje jsou děleny do následujících tří skupin⁵⁴:

- *Strategické dokumenty regionální politiky*, mezi které jsou řazeny například Strategie regionálního rozvoje, Národní rozvojový plán, Programy rozvoje krajů nebo projekty výzkumu a vývoje, metodické pokyny, konzultace a poradenství vyhlašované ministerstvem pro místní rozvoj;
- *Finanční nástroje*, přičemž oblast finančních nástrojů je natolik rozsáhlá, že může docházet k několika pojetím těchto nástrojů. Na jedné straně jsou děleny na veřejné, které jsou dále děleny na národní (finance státního rozpočtu, rozpočtů krajů, případně obcí) a na prostředky z rozpočtu EU. Na straně druhé mohou být děleny z více obecného hlediska podle formy a to na dotace, plné či částečné úhrady úroků z bankovních úvěrů, poskytování bezúročných půjček nebo nízko úročených úvěrů a na státní záruky za bankovní úvěry;
- *Odvětvové politiky*, které podporují projekty v rámci určitého odvětví nebo území celé republiky a které dle potřeby definují regionálně rozdílný přístup při alokaci prostředků.

V odborné literatuře je uváděno další možné členění nástrojů regionálního rozvoje a to podle druhu a síly vlivů. Toto členění je seřazeno vzestupně, tedy od nejnižšího vlivu, který je představován informačními opatřeními a poradenstvím, která reprezentují opatření s nejnižší intenzitou. Na druhé straně se nacházejí radikální opatření, která jsou reprezentována regulačními a administrativními opatřeními, která měla sloužit k zabrzdění nadměrného rozvoje způsobujícího znehodnocení životního prostředí a kvality života občanů. Jednotlivé nástroje mohou působit na tři různé typy adresátů, kterými jsou podniky, obyvatelé a obce (institute). Mezi jednotlivá opatření patří následující⁵⁵:

- *Informace a poradenství*, které na podniky působí například v oblasti technologie a inovací, při zakládání podniků nebo prostřednictvím kooperačního poradenství. Na

⁵⁴ ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 106 s. ISBN 978-802-1047-617.

⁵⁵ Zpracováno podle: STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2., MAIER, Gunther a Franz TÖDTLING. *Regionálna a urbanistická ekonomika*. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1998, 313 s. ISBN 80-804-4049-2.

obyvatele působí v oblasti vzdělávání a to prostřednictvím poskytování informací o možnostech vzdělávání anebo v oblasti mobility a to poskytováním informací o nabídce pracovních míst. Na obce je pak působeno prostřednictvím různých poradenství;

- *Finanční motivace (nástroje)*, kdy jsou podnikům poskytovány prémie za pracovní místa, podpory na nové technologie a výzkumně-vývojové inovace nebo dochází k poskytování pozemků a jiných nemovitostí k podnikání. Občanům jsou poskytovány příspěvky na vzdělávání nebo mobilitu a obce mohou čerpat příspěvky na komunální a regionální rozvojové projekty;
- *Infrastruktura (opatření ve výstavbě infrastruktury)*, přičemž tato pomoc je zprostředkovávána prostřednictvím výstavby ekonomické infrastruktury, technologických a podnikatelských center, infrastruktury orientované na obyvatele (zabezpečení bytové, kulturní, vzdělávací a jiné) nebo například infrastrukturní pomocí obcím;
- *Regulační a administrativní opatření*, pomocí kterých dochází k lokalizačním příkazům a zákazům, regulacím investicí a nových technologií nebo mimo jiné k regulacím zakládání podniků.

Nástroje regionálního rozvoje mohou být členěny i podle hlediska rozsahu aplikace a to na nástroje⁵⁶:

- *celostátně plošné*, které jsou uplatňovány ústředními orgány veřejné správy;
- *regionální*, u nichž dochází k plošnému uplatňování a jsou podporovány vládou;
- *místní*, pod kterými jsou rozuměny nástroje místního ekonomického rozvoje.

Po rozebrání nástrojů regionálního rozvoje bude charakterizována problematika strategického plánování rozvoje.

2.5 Strategické plánování rozvoje

Pojem strategického plánování je poměrně mladý a jeho vznik je datován do období 80. let 20. století, přičemž v dřívější době nebylo možné se s tímto pojmem ve veřejném sektoru setkat. Na počátku zrodu tohoto termínu bylo samotné regionální plánování, jehož cílem bylo řešení problémů spojených s ekonomickým růstem a narůstajícími územními rozdíly, a do kterého byly vkládány, jakožto do efektivního nástroje řízení regionálního rozvoje, velké

---

⁵⁶ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

naděje. Regionální plánování však v mnohých případech nenabývalo úspěšnosti. Na druhé straně existovalo strategické plánování v soukromém sektoru, které představovalo a představuje nástroj sloužící k rozvoji jakékoliv organizace. Cílem tohoto takzvaného nástroje bývá propracování se ke změnám k lepšímu a to pomocí analýz a konkrétních kroků. Strategické plánování spojuje naši výchozí pozici, neboli kde jsme, s tím, kam chceme jít, a to za pomoci výběru směrů, cílů a aktivit (vlastních strategií) k dosažení našeho cíle. Právě z důvodů mnohačetných neúspěchů o rozvoj docházelo ke stále většímu zájmu ze strany veřejného sektoru o manažerské a marketingové myšlení. Strategické plánování se postupem času stávalo čím dál větším předmětem zájmu představitelů měst a obcí při utváření rozvojových koncepcí. Tímto způsobem došlo postupně ke vzniku strategického plánování rozvoje, avšak důvodů, pro jeho vznik a zavádění do veřejného sektoru bylo mnohem více⁵⁷.

Mezi další důvody patřily i následující faktory⁵⁸:

- rostoucí finanční zátěž zajišťování veřejných služeb a statků;
- rostoucí komplexnost a složitost celého veřejného sektoru;
- nedostatečné ekonomické zdroje, které mohly být územními samosprávami využívány na zabezpečení místních statků.

Strategické plánování rozvoje je charakterizováno jako proces s cílem vytváření a prosazování společného zájmu regionu a tvorby strategických regionálních plánů, pomocí kterých by mělo docházet ke společnému řešení problémů více měst a obcí. Jelikož se v tomto případě jedná o rozhodování o budoucnosti v podmínkách nejistoty, měly by strategické regionální plány vyjadřovat spíše celkovou, pružně reagující, strategii, která je členěná na etapy a zaměřena na podporu a stimulaci žádoucích budoucích vývojových trendů⁵⁹.

Mezi hlavní principy strategického regionálního plánování, kterými se mimo jiné liší od plánování územního, zejména patří⁶⁰:

- zabývání se otázkami sociálními, kulturními, ekonomickými nebo ekologickými a to ve stejné míře, jako územními aspekty regionálního rozvoje;

---

⁵⁷ Zpracováno podle: WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-807-2016-990., GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-807-3950-194.

⁵⁸ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104

⁵⁹ WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-807-2016-990.

⁶⁰ GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864

- vyjádření vhodného předstupně územního plánu;
- schopnost stanovit koncepční, strategické cíle obce a dále reagovat na aktuální problémy;
- stanovení pouze rámcových pravidel rozvoje obcí, vytyčení hlavních cílů rozvoje a příprava jejich realizace pomocí místních politik;
- a jiné.

Hlavními etapami této strategie jsou⁶¹:

- *Analýza*, pomocí které dochází k hodnocení výchozích podmínek rozvojového potenciálu a to za pomoci ekonomických, finančních, sociálních, kulturních a politických ukazatelů dané oblasti. Mezi nejčastější metodu, která je využívána k provedení analýzy je řazena SWOT analýza, jejíž podstatou je odhalení a vzájemné porovnání vnitřních silných a slabých stránek zkoumaného území a dále možností a hrozeb působících zvenčí.
- *Strategie*, jejímž cílem je informovat o tom, v jakém stavu se dané území nachází v současnosti a v jakém prostředí bude muset následně v budoucnu obstát a do jakého stavu by mělo směřovat, respektive jakého stavu chceme dosáhnout. Strategie mimo jiné musí obsahovat i vymezený způsob, kterým by mělo být požadovaného výsledku dosaženo.
- *Programy*, při nichž dochází k přípravě programů, které jsou nutné k realizaci plánovaných rozvojových cílů.
- *Realizace*, pod kterou kromě samotné realizace spadá i schvalování a kontrola.

Kořeny Strategického plánování rozvoje v České republice nesahají do dávné minulosti, ale zhruba do období poloviny 90. let 20. století. Strategické rozvojové dokumenty vznikají v ČR na úrovni obcí, měst, krajů, mikroregionů nebo například regionů soudržnosti a bývají v praxi různě označeny a to například jako strategie regionálního rozvoje, programy hospodářského a sociálního rozvoje nebo integrované strategie rozvoje mikroregionů⁶².

⁶¹ Zpracováno podle: GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104, WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-807-2016-990.

⁶² Zpracováno podle: WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-807-2016-990., ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-807-3950-194.

Bliže se problematikou regionální politiky ČR a strategií regionálního rozvoje ČR zabývá následující kapitola.

3 REGIONÁLNÍ ROZVOJ V ČR

Regionální politika ČR je v současné době chápána jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů, jejímž účelem je přispívání⁶³:

- k vyváženému a harmonickému rozvoji jednotlivých regionů v ČR;
- ke snižování neodůvodněných rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů;
- ke zlepšení regionální hospodářské struktury.

Pod pojmem úsilí o vyvážený regionální rozvoj není myšlen stejný rozvoj ve všech regionech, ale snaha o dosažení takové úrovně vývoje, která je ve státě i v úrovni regionů proporcionální a nekrizová. Zároveň je vyžadováno vytvoření rovnosti šancí regionů a využívání jejich potenciálu a to demografického, přírodního, hospodářského, sociálního, kulturního, případně i jiného⁶⁴.

Česká regionální politika dle odborné literatury⁶⁵:

- představuje koncepční a výkonnou činnost státu a územních samosprávných orgánů;
- na jednotlivých úrovních stanovuje hlavní směry a strategické cíle regionálního rozvoje;
- vytváří konkrétní metody a postupy k zajištění daných cílů a priorit;
- uskutečňuje se především prostřednictvím systémových opatření na podporu regionálního rozvoje.

Česká regionální politika nepředstavovala vždy stejně významnou roli, jako je tomu v dnešní době, ale byla vystavena určitým vývojovým etapám, které jsou popsány v následující části.

---

⁶³ GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864

⁶⁴ Zpracováno podle: GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

⁶⁵ WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

3.1 Vývoj regionální politiky v ČR

Regionální politika nenabývala v České republice v první polovině devadesátých let takového významu, jako v ostatních zemích. Uváděny jsou dvě hlavní příčiny této situace⁶⁶:

- v této době byla hlavní pozornost věnována řešení transformačních problémů na úrovni celého státu a to z důvodu jejich makroekonomické podstaty zasahující plošně celé území;
- po zahájení transformace nedocházelo k tak velkému postupnému prohlubování meziregionálních socioekonomických diferencí, jako tomu bylo v ostatních zemích.

Většího zájmu se této problematice začalo dostávat až po roce 1989, kdy se otevřely zcela nové možnosti, podněty a motivace pro rozvoj regionální politiky a to díky významným geopolitickým, společenským a ekonomickým změnám v celém východoevropském regionu⁶⁷. Do této doby bylo v naší zemi aplikováno centralistické příkazové řízení ekonomiky, kdy ztrácela regionální politika smysl. Teprve po roce 1989 opět docházelo k projevům jedněch z podnětů pro vznik regionální politiky a to regionálních rozdílů⁶⁸.

Vývoj regionální politiky v ČR po roce 1989 až do současnosti je v odborné literatuře popisován a postupně členěn na více etap, kdy jako jeden z nejdůležitějších mezníků je uváděn rok 1998. V tomto roce došlo k zásadnímu zlomu, který je reprezentován zavedením zásad regionální politiky, jakožto prvního dokumentu, ve kterém byl vyjádřen postoj vlády ČR vůči regionální politice⁶⁹. Z tohoto důvodu bude vývoj regionální politiky v České republice rozdělen do tří etap a to na období před rokem a po roce 1998 a na období současné.

A) Vývojové období před rokem 1998⁷⁰

K formování české regionální politiky představující integrální součást hospodářské politiky státu je datováno do období počátku roku 1990. Tento rok se mimo jiné stal i východiskem pro realizaci ekonomické transformace a bývá považován za období počátku všech základních procesů ekonomiky nově se tvořícího státu. V otázce regionální politiky a jejího hledání ideální koncepce, která by odpovídala charakteru regionální struktury státu a zároveň jejím problémům spojeným s transformačními kroky, došlo k zásadnímu vyústění

⁶⁶ GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864

⁶⁷ WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

⁶⁸ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

⁶⁹ *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Editor René Wokoun, Pavel Mates. Praha: Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-720-1608-3.

⁷⁰ Zpracováno podle: STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2., WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7., ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-802-1047-617

koncem roku 1992. Toto vyústění s sebou neslo přijetí dokumentu, který nesl název Zásady regionální politiky vlády ČR a byl předložen ministerstvem hospodářství, které v této době neslo zodpovědnost za regionální politiku. Nevýhodou tohoto usnesení byl fakt, že bylo zaměřeno pouze na podporu malého a středního podnikání a to v hospodářsky problémových regionech. V této době nebyla řešena problematika koordinace činností odvětvových ministerstev, pomocí jejich rozvojových programů dochází k zásadním regionálním dopadům, a ani samosprávným orgánům, jakožto zásadních koordinátorům rozvoje vlastního území.

Následující roky nedocházelo k žádným zásadním změnám v oblasti regionální politiky, která byla na okraji zájmu vlády a to mimo jiné kvůli pomalému nárůstu regionálních diferenciací na všech regionálních úrovních. Vláda nikterak vážně nepřistupovala k řešení regionálních disparit a k podpoře ekonomického růstu. K výraznější změně začalo docházet až s rokem 1995, kdy se začala Česká republika postupně připravovat na vstup do Evropské unie, a právě toto byl jeden z důvodů, že začal opět narůstat zájem o řešení regionální politiky. Za další z podnětů a snah o řešení situace v jednotlivých regionech je uváděn vznik České exportní banky postupně vedoucí ke snížení nezaměstnanosti v některých regionech a posílení ekonomické výkonnosti regionů, potažmo celého státu.

Od tohoto roku se již samotný vývoj české regionální politiky pomalu přibližoval právě k zásadnímu mezníku, který představoval rok 1998 a přijetí nových Zásad regionální politiky vlády ČR. Postupně docházelo k řadě změn a to například v oblasti institucionálního zajištění regionální politiky a to na úrovni centrální a posléze i regionální. V roce 1996 došlo k jednomu z nejvýznamnějších kroků tohoto období a to ke zřízení Ministerstva pro místní rozvoj České republiky (1. 11. 1996) a dále ke schválení 14 krajů (vyšších územně správních celků), které se postupem času staly střední neboli regionální úrovní pro českou regionální politiku.

Tehdejší regionální politika byla vystavena čtyřem základním problémům, mezi které patřily⁷¹:

- absence regionální samosprávy, kdy ačkoli existovaly vyšší územně samosprávné celky, nedocházelo k přesunu pravomocí a zodpovědnosti z centrální na tuto úroveň a to představovalo komplikaci pro rozvoj pohraniční spolupráce;
- roztržitost regionální politiky do více rezortů a její malé propojení s příbuznými odvětvovými politikami. V této době mělo Ministerstvo hospodářství ČR kompetenční

---

⁷¹ WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

zodpovědnost za regionální politiku a pouze malé pravomoci pro její koordinaci s odvětvovými regionálními politikami rezortů, mezi které patřilo například MŽP, MV, MPO. V Evropské unii docházelo k propojení regionální, sociální a zemědělské politiky do strukturální politiky a tento krok představoval cestu k řešení řady problémů;

- úzké spektrum nástrojů regionální politiky a z toho plynoucí nevyužívání tradičních nástrojů používaných v EU, mezi které patřily například daňové úlevy, kapitálové úlevy nebo investiční granty. Příčinou byla jednak nízká avšak prohlubující se regionální diferenciaci, která by tyto nástroje vyžadovala, a finanční politika vlády, která odmítala vznik regionálně odlišných sazeb a podmínek;
- absence legislativního zabezpečení regionální politiky, kdy byla oblast regionální politiky ošetřena pouze příslušnými usneseními vlády a potřebný zákon byl přijat až v roce 2000.

V roce 1997 došlo ke zpracování nových zásad regionální politiky, které zohledňovaly základní principy Evropské unie a k jejichž přijetí došlo v roce 1998.

B) Vývojové období po roce 1998⁷²

S tímto rokem a s přijetím Zásad regionální politiky ČR přišla řada změn, mimo jiné i v chápání důležitosti regionální politiky. Od této doby byla regionální politika považována za koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů, která měla za cíl efektivní a vyvážený rozvoj celé republiky. Regionální politika měla být od této chvíle prováděna na republikové (státní) úrovni, kterou měly provádět příslušné ústřední orgány státní správy a měla mít spíše selektivní charakter, a na regionální úrovni, která měla být prováděna orgány regionální samosprávy a měla mít celoplošný charakter.

Zásady regionální politiky obsahovaly následující:

- definici základního cíle a principů regionální politiky;
- zaměření podpor regionální politiky na širší spektrum opatření;
- vymezení úlohy programování v regionální politice;
- zapojení regionální úrovně do provádění regionální politiky;
- určení koordinační role a správy finančních prostředků v úrovni MMR.

⁷² Zpracováno podle: STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2., WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7., ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-802-1047-617

V zásadách byla také stanovena soustava programových dokumentů české regionální politiky, mezi které spadá i strategie regionálního rozvoje představující významný dokument v oblasti regionálního rozvoje a je jí věnována samostatná část této kapitoly.

Důležitost a významnost těchto zásad dodává i fakt, že sehrály přípravnou roli pro koncipování zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, který představoval rámec pro českou regionální politiku, a bylo to v podstatě poprvé, co byl regionální rozvoj na území České republiky upraven právní normou.

Po roce 2000 se do popředí začalo dostávat hledání zdrojů, které by zajistily dlouhodobé vysoké tempo ekonomického růstu, postupně také docházelo k zintenzivnění příprav na implementaci kohezní politiky EU a v rámci ČR byla plně rozvinuta možnost realizace řady předvstupních podpůrných programů. V této době se postupně objevovaly snahy o cílenou regionální politiku, která by byla centrálně koncipovaná a realizovaná v praxi prostřednictvím nižších článků veřejné správy. Postupně byly schváleny všechny strategické a programové dokumenty, které byly pro ČR potřebné, aby se mohla, po přijetí do EU, ihned aktivně zapojit do probíhajícího programového období.

K přijetí České republiky do Evropské unie došlo 1. 5. 2004 a po tomto vstupu se ČR stala součástí takzvané společné regionální politiky. Cíl této politiky, v zájmu celkové stability jednotného evropského trhu, je definován jako snaha o snížení hospodářských a sociálních rozdílů mezi různými oblastmi zemí a dále jako snaha o podporu sociálního a hospodářského rozvoje regionů a to především s důrazem na aktivování jejich dostatečně nevyužívaného potenciálu (hospodářského a sociálního).

C) Současná situace

Česká regionální politika je po vstupu do EU realizována v souladu s prioritami Evropské unie, kdy dochází k dominanci programů spolufinancovaných z prostředků EU, které jsou postupně na národní úrovni doplňovány řadou menších podpůrných programů. Zásadní strategický dokument regionální politiky ČR představuje Strategie regionálního rozvoje České republiky a na ni dále navazují další programy vypracovávané na úrovni krajů (regionů NUTS III) a z nichž jsou dále odvozovány operační programy na úrovni regionů NUTS II. Tyto programy se mohou následně opírat o Národní rozvojový plán anebo jiné strategické dokumenty ČR a to ve vztahu k Evropské unii. Problematika Strategie regionálního rozvoje

ČR je blíže rozebrána v další z částí této kapitoly, kdy budou vyjmenovány i nejnovější cíle regionálního rozvoje ČR⁷³.

3.2 Aktéři regionálního rozvoje v ČR

Česká regionální politika může být řízena z úrovně státní a to prostřednictvím ústředních orgánů státní správy a zvláštních státem zřízených institucí, přičemž tato úroveň může mít všeobecnou nebo selektivní podobu. Při všeobecné podobě dochází k vydávání právních norem a nařízení směřujících do regionálního rozvoje. V případě selektivní podoby je pak přispíváno pouze vybraným regionům. Druhou úrovní je úroveň regionální, která je vykonávána prostřednictvím územní samosprávy, neboli krajů a obcí⁷⁴.

V následující části budou uvedeni jednotliví aktéři regionálního rozvoje ČR včetně úrovní, na kterých působí⁷⁵.

A) Státní úroveň

- Ministerstvo pro místní rozvoj;
- Ostatní ministerstva;
- Kraje;
- Svazky měst a obcí;
- Celostátní zájmová uskupení (Hospodářská komora ČR, Agrární komora ČR);

B) Krajská úroveň

- Kraj;
- Svazky obcí;
- Místní akční skupiny;
- Územní orgány státní správy;
- Podnikatelská sdružení;
- Nezisková sdružení;
- Vysoké školy;

---

⁷³ Zpracováno podle: WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7., ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-802-1047-617

⁷⁴ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

⁷⁵ Zpracováno podle: Aktéři regionální politiky. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-regionální-politiky.html>, ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-802-1047-617., KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104.

C) Mikroregionální úroveň

- Management svazků obcí.
- Obce.
- Místní akční skupiny.

D) Obecní úroveň

- Obec;
- Obcí zřizované organizace (školy, kulturní a sportovní zařízení, a jiné);
- Významní podnikatelé, kteří podléhají různým kritériím výběru, avšak klíčovým prvkem je ochota zapojit se do rozvoje obce či regionu;
- Zájmová sdružení.

Toto členění je možné brát spíše jako orientační, inspirativní, v praxi často dynamické a vycházející z takzvané skladebnosti aktérů regionálního rozvoje, která je vyznačována možností spolupracovat pouze s určitým počtem aktérů. Z tohoto důvodu je velice nutné, aby na vyšších a územně nejednoznačných úrovních existovaly funkční reprezentace jednotlivých typů aktérů regionálního rozvoje⁷⁶.

Jednotlivé aktéry regionálního rozvoje je také možné dělit pouze na dvě úrovně, které představují⁷⁷:

- *Institucionální rámec regionální politiky*, kam spadají například MMR, kraje, obce, Regionální rady regionů soudržnosti, poradní a koordinační orgány (Národní programový a monitorovací výbor);
- *Další subjekty zainteresované v problematice regionálního rozvoje neboli partneři regionálního rozvoje*, které reprezentují převážně příjemci podpor a další subjekty. Do této úrovně spadá Parlament ČR, rozvojové agentury s celostátní nebo regionální působností (Czechinvest, Czechtrade, Czechtourism), instituce veřejného sektoru (vysoké školy, zdravotní a sociální zařízení), podnikatelské subjekty a jiné.

Po aktérech regionálního rozvoje bude rozebrán již zmíněný důležitý dokument pro regionální politiku, kterým je Strategie regionálního rozvoje ČR.

---

⁷⁶ Aktéři regionální politiky. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-regionální-politiky.html>

⁷⁷ ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-802-1047-617.

3.3 Strategie regionálního rozvoje ČR

Strategie regionálního rozvoje nepředstavuje dokument, díky kterému jsou bezprostředně rozdávány prostředky ze strukturálních fondů, ale spíše východisko pro přípravu regionálních rozvojových programů a také pro formulaci regionálních přístupů a to v rámci sektorových a odvětvových politik a programů. Tento dokument formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a v neposlední řadě stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje. Základní správní jednotku strategie tvoří kraje (regiony NUTS III) a tomu jsou podřízeny základní filozofie, přístupy a principy, na kterých je tato strategie založena. Jako základní atribut SRR je považováno uplatnění principu subsidiarity a mobilizace vlastních zdrojů regionů a tomu je vytvářeno vhodné institucionální zázemí v regionech a současně potřebný legislativní rámec⁷⁸.

Při tvorbě tohoto střednědobého programového dokumentu jsou respektovány zásady regionální politiky vlády České republiky a mimo jiné také principy regionální politiky Evropské unie a vypracováním jejího návrhu je ze zákona o podpoře regionálního rozvoje (č. 248/2000Sb.) pověřeno Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Strategie regionálního rozvoje je cyklicky obnovována a formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje. K zajištění cílů regionálního rozvoje ČR jsou následně využívány programy spolufinancované ze zdrojů EU a programová podpora, která je financována z národních zdrojů⁷⁹.

Strategie regionálního rozvoje by měla podle odborné literatury obsahovat⁸⁰:

- analýzu stavu regionálního rozvoje v uplynulých letech a hodnocení dosavadních odvětvových opatření resortů a přístupů regionů;
- charakteristiku slabých a silných rozvojových stránek jednotlivých krajů a okresů;
- strategické cíle regionálního rozvoje v ČR včetně vymezení priorit a opatření k podpoře rozvoje;
- vymezení regionů, na které bude soustředěna podpora státu;

⁷⁸ Zpracováno podle: GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-802-1047-617., WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

⁷⁹ Zpracováno podle: ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-802-1047-617, ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2767-3.

⁸⁰ Zpracováno podle: GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

- doporučení pro zaměření rozvoje postiženým ústředním správním úřadům a krajům;
- vymezení úkolů spadajících na ústřední správní úřady a na Český statistický úřad, za účelem realizace Strategie regionálního rozvoje ČR.

Strategie regionálního rozvoje mimo jiné obsahuje i vymezení regionů, na které bude soustředěna podpora státu, tyto regiony by měly spadat do jedné z následujících kategorií⁸¹:

- *Strukturálně postižené regiony.* K zjištění těchto regionů jsou využívány ukazatele, mezi které spadá například míra nezaměstnanosti nebo rozsah a váha útlumu průmyslových odvětví na zaměstnanost a rozvoj podnikání.
- *Hospodářsky slabé regiony.* K identifikaci těchto regionů bývají většinou využívány ukazatele, jako míra nezaměstnanosti, výše mzdových příjmů, výše příjmů ze zemědělství nebo například podíl a rozsah útlumu primárních odvětví na struktuře zaměstnanosti a to především odvětví lesnictví a zemědělství.
- *Venkovské regiony.* Tyto regiony jsou charakterizovány ukazateli, mezi které je řazen vývoj počtu obyvatelstva, struktura zaměstnanosti nebo podíl obyvatelstva ve venkovských obcích.
- *Ostatní regiony.* Podpora těchto regionů je pro stát žádoucí z jiných důvodů. Mezi tyto regiony ve většině případů patří regiony pohraniční, regiony postižené živelnými pohromami, regiony s méně příznivými podmínkami pro rozvoj zemědělské výroby a jiné.

Identifikace problémů a územní vymezení definovaných regionů, z důvodu rozdílného přístupu k podpoře regionálního rozvoje, sleduje dva základní cíle⁸²:

- *prorůstový*, pomocí kterého dochází ke snaze o aktivaci socioekonomického potenciálu regionů, diverzifikaci rozvojových aktivit a podporu perspektivních regionů, u nichž se předpokládá pozitivní akcelerační rozvojový dopad;
- *disparitní*, který je charakterizován cílem snižování a zmírňování výrazných socioekonomických meziregionálních rozdílů.

V následující části bude rozebrána Strategie regionálního rozvoje ČR, která v oblasti programového zabezpečení regionální politiky představuje základní dokument a je nástrojem

⁸¹ GROSPÍČ, Jirí. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864

⁸² Strategie regionálního rozvoje České republiky 2014-2020. In: *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>

realizace regionální politiky a koordinace působení ostatních veřejných politik na regionální rozvoj.

3.4 Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014-2020⁸³

Samotná strategie začala být v České republice uplatňována od roku 2000 a to vždy na období 6 let, přičemž byla předpokládána její pravidelná aktualizace zhruba v tříletém cyklu. První SRR, na období v letech 2000-2006, byla vládou ČR schválena 14. července 2000 a to na základě usnesení vlády ČR č. 713/2000Sb. V pořadí druhá SRR pro roky 2007-2013 byla schválena za pomoci usnesení vlády ČR č. 560 a to 17. května 2006. Současná, v pořadí třetí Strategie regionálního rozvoje ČR, je vymezena na plánovací období 2014-2020 a byla schválena 15. května 2013 usnesením vlády č. 344. Tento dokument, jak uvádí MMR na svých webových stránkách, zahrnuje analýzu regionálních rozdílů v ČR a dále například návrhy cílů, priorit a konkrétních opatření, které jsou definovány pro potřeby regionálního rozvoje⁸⁴.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020 je rozčleněna do několika částí a mezi stěžejní a nejdůležitější, v rámci této práce, patří následující:

- *Analytická část.* Tato část je zaměřena na zhodnocení vývojových tendencí faktorů regionálního rozvoje, popsání a vymezení státem podporovaných regionů, zhodnocení plnění cílů regionálního rozvoje nebo například na SWOT analýzu.
- *Návrhová část.* V této části je již blíže rozebrána vize regionálního rozvoje ČR a hlavní cíle a priority regionální politiky ČR na období 2014-2020, které budou v následujících částech rozebrány.
- *Implementační část.* V implementační části je nejdříve pojednáno o implementačním systému podpory regionálního rozvoje a dále o konkrétních nástrojích a mechanismech podpory realizace SRR nebo například o systému monitoringu a vyhodnocování plnění SRR.

Regionální politika ČR je významnou průřezovou koordinační státní politikou definující soubor intervencí zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle

---

⁸³ Zpracováno podle: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 2013 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionálního-rozvoje-CR-2014-2020>

⁸⁴ Zpracováno podle: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 2013 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionálního-rozvoje-CR-2014-2020>, GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864, WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.

očekávaných vývojových tendencí na podporu opatření směřujících k ekonomickému růstu a vyváženému rozvoji regionů. Zároveň tato politika staví na vazbách s ostatními veřejnými politikami a tím pádem vytváří hlavní východiska pro formulaci regionálních přístupů v rámci sektorových a odvětvových politik a představuje jeden z hlavních nástrojů pro koordinaci územního rozvoje na celostátní úrovni.

3.4.1 Cíle pro období 2014-2020

Dříve, než budou uvedeny konkrétní cíle pro období 2014-2020, je třeba uvést dlouhodobější vizi regionálního rozvoje ČR a to z důvodu, že následující dílčí cíle vycházejí právě z této vize. Tuto situaci naznačuje obrázek č. 1, který bude uveden v této části.

V dlouhodobém horizontu je hlavním cílem České republiky, aby byla zemí:

- která je konkurenceschopná, využívající kvalitní lidské zdroje a dále vzdělávací, výzkumnou a inovační infrastrukturu pro rozvoj znalostní ekonomiky;
- která využívá svoji geografickou polohu k prohloubení vazeb a spolupráce ve středoevropském prostoru;
- která rozvíjí udržitelným způsobem pozitivní specifika jednotlivých regionů a podporuje jejich vnitřní hospodářskou, sociální a environmentální soudržnost;
- která disponuje funkčními vazbami mezi venkovskými a městskými oblastmi, chrání své přírodní, krajinné a kulturní hodnoty a vhodně využívá jejich potenciál.

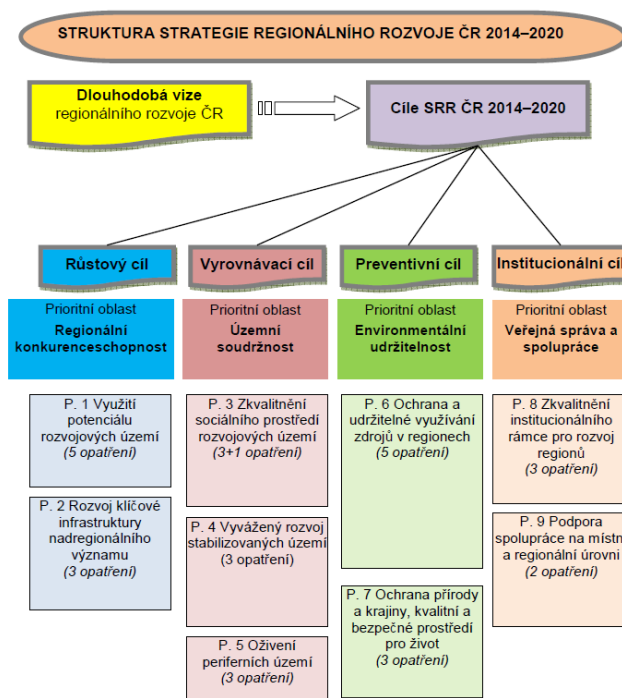
Prvotní stanovení dlouhodobých cílů má své opodstatnění a to z důvodu, že pro lepší rozvoj regionů a dosažení cílů SRR je nezbytné stanovit rozvojové činnosti primárně v horizontu dlouhodobém. Cíle regionální politiky ČR na období 2014-2020 jsou rozděleny do čtyř kategorií a vycházejí z globálního cíle pro toto období, který zachycuje následující:

- snahu zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území ČR se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí;
- snahu o přispění ke snižování regionálních rozdílů a umožnění využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti jednotlivých územně správních celků neboli územních jednotek.

Tento globální cíl je následně rozveden do již zmíněných čtyř cílů regionální politiky, které si jsou hierarchicky zcela rovnocenné. Mezi tyto cíle patří:

- *růstový cíl*, pomocí kterého by mělo docházet k podpoře zvyšování konkurenceschopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů;
- *vyrovňovací cíl*, který má vést ke zmírnění prohlubování negativních regionálních rozdílů;
- *preventivní cíl*, za jehož pomoci by měla být posílena environmentální udržitelnost a to za pomoci sladění socioekonomického rozvoje s limity a možnostmi životního prostředí v daných územích země;
- *institucionální cíl*, který by měl optimalizovat institucionální rámec pro rozvoj regionů a vytvářet podmínky, které jsou nezbytné pro realizaci předchozích tří cílů.

Na následujícím obrázku je zobrazeno propojení jednotlivých cílů spolu s dlouhodobými vizemi regionálního rozvoje.

Obrázek 1: Struktura Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020

Zdroj⁸⁵

⁸⁵ Zpracováno podle: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 2013 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionálního-rozvoje-CR-2014-2020>

3.4.2 Nástroje pro období 2014-2020

V průběhu posledních více než 15 let došlo k výrazné změně ve spektru schválených, doporučených a reálně používaných nástrojů českou regionální politikou a to hned z několika důvodů. Na změnu pojetí nástrojů mělo vliv formování svébytné české regionální politiky, praktické a teoretické uplatňování odlišných typů nástrojů v zahraničí, měnící se hospodářská politika státu a odvětvových politik nebo například nezbytnost kompatibility s komunitární regionální politikou⁸⁶.

I přes značný výskyt faktorů ovlivňujících spektrum nástrojů regionální politiky je možné nalézt konkrétní společné charakteristické znaky všech těchto nástrojů⁸⁷:

- *doplňková funkce*, která je vyjádřena omezeností váhy regionální politiky v celkovém kontextu hospodářské politiky;
- *dočasný charakter*, týkající se konkrétních podpůrných opatření, která jsou limitována časově nebo trváním podmínek;
- *katalytický charakter*, vztahující se na podpůrná opatření aplikovaná v zájmu urychlení sociálně-ekonomických procesů;
- *regionální diference*, do které jsou zahrnuty podpůrné prostředky dle vyznačených regionů nebo dle intenzity působení.

Mezi konkrétní příklady nástrojů regionální politiky ČR jsou uváděny nástroje, které se objevují v samotné Strategii regionálního rozvoje ČR 2014-2020. V samotném dokumentu je také uvedeno, že nástroje lze na jednotlivých úrovních veřejné správy vzájemně kombinovat a aplikovat v různé míře, povolí-li to příslušná pravidla platná pro jejich užívání⁸⁸.

Nástroje a mechanismy pro realizaci SRR ČR 2014-2020 lze poté obecně pro jednotlivé úrovně veřejné správy rozdělit na následující:

- programové/koncepční dokumenty;
- rozvojové programy;
- specifické přístupy a mechanismy.

⁸⁶ Zpracováno podle: WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Editor René Wokoun, Pavel Mates. Praha: Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-720-1608-3.

⁸⁷ Zpracováno podle: WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Editor René Wokoun, Pavel Mates. Praha: Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-720-1608-3.

⁸⁸ Zpracováno podle: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 2013 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>

Jde pak zejména o:

- administrativní a legislativní nástroje představující základní rámec pro fungování podpory regionálního rozvoje;
- vymezení státem podporovaných regionů;
- řízení regionální dimenze a to ve smyslu koordinace, usměrňování a řízení rozvojových aktivit v oblasti regionálního rozvoje napříč sektorovými politikami a ve smyslu využití integrovaných přístupů pro podporu regionálního rozvoje;
- institucionální a další nástroje posilující předpoklady pro společnou realizaci rozvojových aktivit a pro provázané řešení problémů rozvoje regionů.

Pokud je řešena otázka finančního zajištění k podpoře regionální politiky ČR, dochází k aplikaci finančních nástrojů, které jsou poskytovány jako:

- nenávratné účelové podpory (dotace);
- návratné úvěrové neboli finanční nástroje (úvěry, půjčky, fondy rizikového kapitálu, produkty finančního inženýrství a jiné).

Nástroje pak mohou být financovány z různých úrovní:

- *nadnárodní/přeshraniční*, kam spadají především prostředky na úrovni Unie, dále specifické návratné finanční zdroje nebo švýcarské (či norské) fondy a další obdobné zdroje poskytované nečlenskými zeměmi EU;
- *národní*, které jsou tvořeny zejména finančními prostředky ze státního rozpočtu a mimorozpočtových fondů;
- *regionální*, které jsou ve většině případů vynakládány na vlastní rozvojové projekty, popř. rozvojové projekty jiných regionálních aktérů;
- *jiné*, které jsou reprezentovány například spoluprací mezi soukromým a veřejným sektorem, tedy soukromé prostředky.

4 ANALÝZA STAVU ŘÍZENÍ A PŘÍSTUPU ČESKÉ VEŘEJNÉ SPRÁVY K AKTIVNÍMU OVLIVŇOVÁNÍ EKONOMICKÉHO ROZVOJE

V následující části byla provedena analýza řízení ekonomického rozvoje a to na vybraných vzorcích českých měst, kdy byly postupně sledovány předem zvolené indikátory mající vliv na jejich rozvoj. Analýza spočívala ve sledování webových stránek jednotlivých vybraných měst a data pro analýzy byla získána přímo z veřejně dostupných informací uveřejňovaných na těchto stránkách. Postupně byl zkoumán každý samostatný web a na něm prohledán výskyt klíčových informací. Výsledky za každé město pak byly zaznamenávány, vyhodnoceny a přeneseny do tabulek v programu Microsoft Excel, ze kterých byly prováděny dílčí a následně celková analýza. Riziko, které musí být při interpretaci výsledků zohledněno, představuje fakt, že analýza byla provedena na veřejně dostupných informacích prezentovaných jednotlivými městy a je tedy třeba brát v potaz fakt, že města nemusejí veškeré informace vždy prezentovat. Na druhé straně oficiální webové stránky jednotlivých měst představují v dnešní době takzvanou vstupní bránu a zdroj informací a to jak pro občana, tak i pro potenciální investory, je tedy důležité, aby dobře fungující město mělo tyto informace vždy dostupné, přehledné a v neposlední řadě i aktuální.

4.1 Analyzované indikátory

Faktorů, které byly vybrány jako klíčové při hodnocení řízení a ovlivňování ekonomického rozvoje, bylo hned několik. Mezi tyto faktory spadají následující:

- *existence odborného útvaru ekonomického rozvoje*, kdy bylo postupně sledováno, zda dané město disponuje konkrétním útvarem, který by byl zaměřen na rozvoj. Problémem, který však v průběhu provádění daných analýz nastal, byl fakt, že u mnoha měst byl sice odbor, který se na první pohled zabýval rozvojem, avšak často, při podrobnější analýze, došlo ke zjištění, že daný odbor zahrnoval i další oddělení, která byla zaměřena na zcela odlišné oblasti, a ve výsledku bylo na oblast rozvoje delegováno nepatrné množství pracovníků. V některých případech dokonce například jen jeden pracovník z celého odboru. Na druhé straně docházelo k případům, kdy dané město nedisponovalo žádným odborem, který by se na první pohled zabýval problematikou rozvoje, a na řadu přicházelo zkoumání popisu činností jednotlivých odborů, popřípadě jejich kompetencí a náplní činnosti. Častokrát docházelo k situaci, kdy oddělení, popřípadě úsek rozvoje, bylo ukryto pod jiným odborem, avšak nastala i

situace, kdy na webových stránkách zkoumaných měst nebyla žádná zmínka o rozvoji a činnostech vedoucích k naplnění rozvojové strategie;

- *počet zaměstnanců zabývajících se rozvojem.* Tento sledovaný indikátor vycházel z kritéria předchozího, kdy po nalezení odboru, popřípadě oddělení, které bylo zaměřeno na rozvoj, bylo analyzováno, kolik zaměstnanců je na tuto práci vyčleněno a zároveň bylo porovnáno, jak velké množství pracovníků je v jednotlivých městech na tuto práci přiděleno;
- *politická gescie za ekonomický rozvoj,* u které docházelo ke zjišťování, zda je v daném městě určen pracovník s gesci za ekonomický rozvoj;
- *zveřejnění strategického plánu rozvoje na webových stránkách,* přičemž v této části bylo zkoumáno, zda daná města zveřejňují svůj strategický plán na webových stránkách, anebo zda se o něm alespoň zmiňují. Dále bylo sledováno, kdy naposled docházelo k aktualizaci daného plánu;
- *informace poskytované podnikatelům/investorům.* Jako poslední faktor bylo vybráno poskytování informací podnikatelům a investorům. Ze začátku měly být kategorie investor a podnikatel rozděleny každá samostatně, avšak v průběhu analýzy docházelo k častému jevu a z něho vyplývajícímu zjištění, že u mnoha měst dochází ke spojování těchto informací dohromady nebo, že informace pro podnikatele často skrývaly i informace pro investory a naopak, proto z důvodu možné nejednoznačnosti v interpretaci výsledků byly tyto dvě kategorie spojeny do jedné.

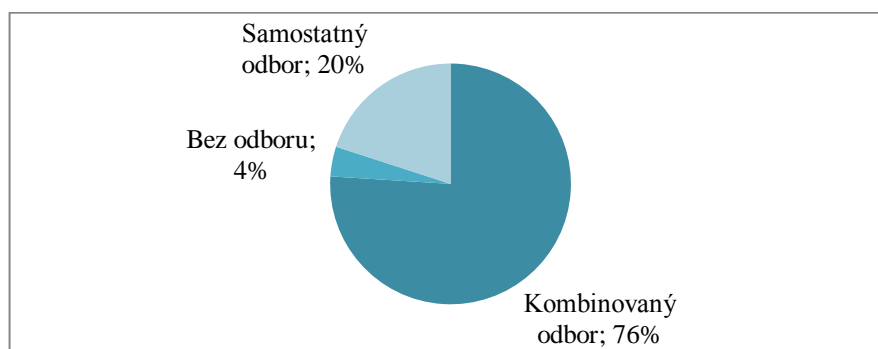
4.2 Základní soubor průzkumu

Jako první přišla na řadu analýza statutárních měst, kdy bylo analyzováno celkem 25 z 26 statutárních měst ČR. Praha byla z důvodu značné odlišnosti od ostatních měst předem vyřazena. Po provedení analýz na vybraných statutárních městech následovala totožná analýza na vzorku stejného počtu náhodně vybraných obcí s rozšířenou působností, kterých bylo analyzováno 75 s největším počtem obyvatel z celkového počtu 205 ORP. Na konci byla provedena souhrnná analýza pro celou ČR a to na vzorku 100 měst, mezi která byla zařazena zvolená statutární města z první části analýzy a všech vybraných 75 ORP. Analýza byla provedena za předpokladu, že vybraný vzorek měst je dostatečný a to z důvodu zahrnutí právě vybraných statutárních měst a obcí s rozšířenou působností disponujících počtem obyvatel nad 10 000. Tyto vzorky měst by totiž měly mít zásadní vliv na řízení rozvoje na regionální a místní úrovni.

4.2.1 Statutární města

Po shromáždění a utřídění nasbíraných dat podle jednotlivých indikátorů, které byly vytyčeny, byla provedena analýza na statutárních městech, kromě již zmíněné Prahy. Celkem došlo k pozorování 25 statutárních měst a výsledky byly následující:

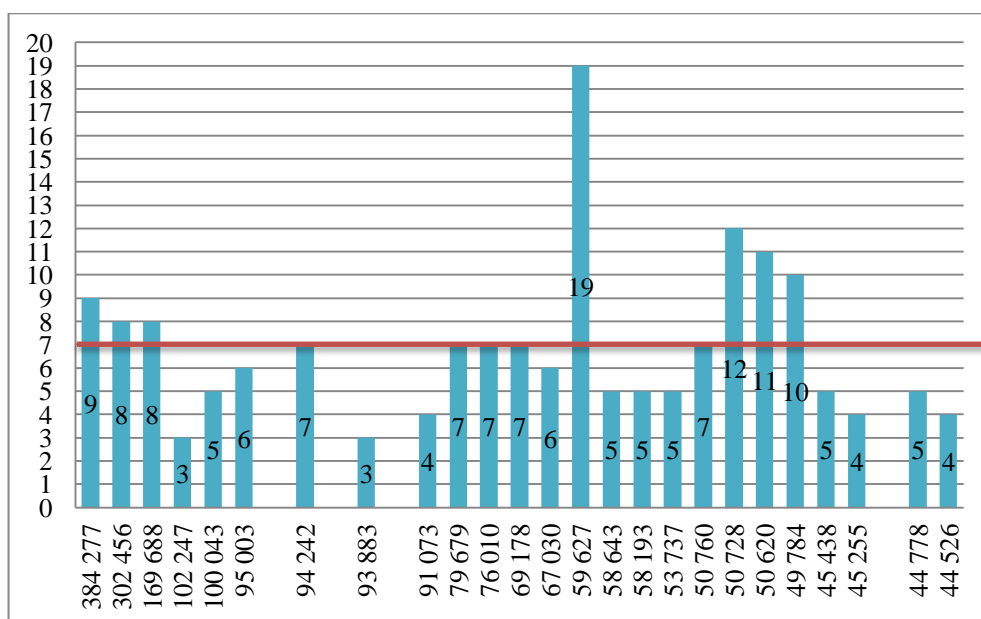
- Existence odborného útvaru ekonomického rozvoje byla zjištěna ve 24 z 25 případů, avšak působností samostatného odboru ekonomického rozvoje se vyznačovalo pouhých 5 měst (20 % z celkového počtu statutárních měst). U ostatních 19 pozorovaných měst (76 %) docházelo ke spojení útvarů rozvoje s dalšími jinými útvary, popřípadě tento útvar zahrnoval další oddělení, která se zabývala jinou činností. Jedinou výjimku ze všech statutárních měst tvořilo město Pardubice, u kterého nebyl nalezen útvar zabývající se rozvojem, ale i přes tento fakt disponuje město oddělením, které se rozvojem zabývá. Toto oddělení však spadá přímo pod kancelář primátora města. Jednotlivé výsledky jsou pro větší přehlednost shrnuty v následujícím grafu.

Obrázek 2: Existence odboru rozvoje u statutárních měst

Zdroj: vlastní zpracování

- U analýzy počtu zaměstnanců zabývajících se ekonomickým rozvojem bylo zjištěno, že dohromady se ve všech 25 statutárních městech zabývá rozvojem 172 zaměstnanců. Průměrně tedy vychází hodnota 6,88 zaměstnanců, neboli průměrná hodnota pracovníků zabývajících se rozvojem ve statutárních městech činila 6 – 7 osob. Následující graf, ve kterém byl průměrný počet zaměstnanců zabývajících se rozvojem ve městě určen jako 7, zachycuje výsledky daného pozorování, přičemž na horizontální ose jsou zachyceny počty obyvatel v jednotlivých městech a na vertikální počet zaměstnanců zabývajících se rozvojem.

Obrázek 3: Zaměstnanci zabývající se rozvojem ve statutárních městech

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že pouhých 5 měst (20 %) splňovalo dané kritérium, přičemž další 4 města se lišila pouze o 1 osobu a to 2 města směrem nahoru a stejný počet i směrem dolů, lze tedy konstatovat, že pouhých 9 měst (36 %) se pohybovalo okolo průměrného počtu zaměstnanců. Z 25 statutárních měst tak vyplývá, že u minimálně 16 z nich (64 %) je na práci najímán jiný počet zaměstnanců, než činí vypočtený průměr. Tento fakt ale může mít své opodstatnění v tom, že jednotlivá města jsou odlišně velká a mají rozdílný počet obyvatel. Přibližně žije v těchto statutárních městech 2 336 898 obyvatel, pokud se vezme v úvahu 172 pracovníků zabývajících se rozvojem, vychází, že na 1 zaměstnance odboru zabývajícího se rozvojem, by mělo spadat přibližně 13 587 občanů. Ideální město, které by potom splňovalo zvolené atributy a mělo by příslušných 7 zaměstnanců, by posléze mělo disponovat počtem 95 109 obyvatel. Při této logice by za města s ideálním počtem zaměstnanců na osobu patřil Hradec Králové s 94 242 obyvateli a Ústí nad Labem s 95 003 obyvateli.

V grafu je patrné, že u některých měst docházelo až k razantním výkyvům a to například u Karviné, která uvádí 19 zaměstnanců na odboru, přičemž nejsou dále členění na konkrétní oddělení. Otázkou však zůstává, kolik z těchto 19 osob se skutečně zabývá rozvojem města a kolik z nich zcela odlišnými oblastmi. Pro porovnání výsledků bez započítání této výrazně odlehle hodnoty, byl proveden výpočet průměrného počtu zaměstnanců, bez zahrnutí Karviné. Po provedení vyšlo 153 zaměstnanců na 24 statutárních měst, z čehož byl vypočítán průměr, který činil 6,375 zaměstnanců na jedno statutární město. Opět tedy vycházelo rozmezí 6-7 zaměstnanců, nyní se však hodnota blížila spíše k počtu 6. V tomto případě by pak 2 města

splňovala kritérium 6 zaměstnanců, avšak dalších 11 měst by se pohybovalo v rozmezí 1 osoby nad nebo pod hranicí a počet měst pohybujících se okolo průměrných hodnot by tak vzrostl z původních 9 na 17 (z 36 % na 68 %). Ideální počet obyvatel na 1 zaměstnance by se pak také změnil. Otázkou však zůstává, jaká hodnota je ideální a které je ideální město a jestli nestačí méně zaměstnanců, protože například Brno, které je oproti ostatním městům v oblasti rozvoje napřed, má poměr zaměstnanců na počet obyvatel rozdílný, z čehož plyne, že pak ostatní města mají mnohem více zaměstnanců na obyvatele, než by bylo potřeba. Kdyby došlo k zaměření se právě na Brno a Ostravu, vycházelo by na 1 zaměstnance zhruba 40 000 obyvatel. Při této interpretaci a při tomto pojetí, kdy je bráno v úvahu 2. a 3. největší město v republice, přičemž obě tato města patří k těm výkonnějším v oblasti růstu a rozvoje, rázem by docházelo k výsledkům, z kterých by plynulo, že u ostatních měst je mnohem více zaměstnanců, než je třeba. Je potřeba ale i brát v úvahu, že zaměstnanci na daných odborech mohou provádět i jiné činnosti, avšak města to již neuvádějí.

- Při sledování politické gesce za ekonomický rozvoj bylo zjištěno, že u více než poloviny statutárních měst, konkrétně u 14 (56 %), existuje pracovník, který má v popisu práce mimo jiné ještě ekonomický rozvoj. V některých případech měl daný zaměstnanec města tuto kompetenci jako jedinou vyhrazenou, v jiných případech to byla pouze jedna z mnoha oblastí jeho působnosti.

- Zveřejnění strategického plánu rozvoje na webových stránkách. Výsledky analyzování tohoto indikátoru byly v první části velice kladné a to z důvodu, že z 25 analyzovaných měst byla identifikována existence strategického plánu na webových stránkách ve 24 případech. Tento fakt sice vypadá velice příznivě, avšak otázkou také bylo, jak je to s aktualizací daných strategických plánů, zda se město tomuto dokumentu aktivně věnuje, tvoří nové akční plány, rozšiřuje, popřípadě novelizuje původní strategické plány anebo přispívá do této analýzy pouze tím, že má na své webové stránce vyvěšený několik let starý plán. V následující tabulce jsou uvedeny roky poslední aktualizace, případně vytvoření posledních akčních plánů anebo jiné činnosti spojené s rozvojem strategického plánu, včetně četnosti daných případů.

Tabulka 2: Data aktualizace strategických plánů u statutárních měst

Rok poslední aktivity	Počet případů
2007	2
2008	1
2009	1
2010	2
2011	2
2012	3
2013	3
2014	10

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky vyplývající z tabulky ukazují na fakt, že ve více než polovině statutárních měst docházelo k aktualizaci nebo jiné formě aktivní účasti na strategickém plánu v horizontu posledních 3 let. U měst, která ovšem tento plán neaktualizovala, popřípadě nezveřejnila novelizované informace o tomto plánu, byla provedena analýza počtu zaměstnanců zabývajících se rozvojem, oproti městům, ve kterých tyto informace poskytovány jsou a jejich strategické plány jsou k dispozici.

V následující tabulce jsou zachycena města, u kterých byla analýza provedena naposledy do roku 2010 a počet zaměstnanců zabývajících se rozvojem. Dále jsou v tabulce zachycena města, u nichž byly informace o strategickém plánu aktualizovány v roce 2014 a taktéž počet zaměstnanců na odboru zabývajícím se rozvojem.

Tabulka 3: Data aktualizace strategického plánu u vybraných měst

Rok aktualizace	Město	Počet zaměstnanců
2007	Olomouc	5
2007	Pardubice	4
2008	Karlovy Vary	5
2009	Ostrava	8
2010	Prostějov	4
2010	Přerov	5
2014	Liberec	3
2014	Ústí nad Labem	6
2014	Hradec Králové	7
2014	Kladno	7
2014	Opava	5
2014	Jihlava	7
2014	Děčín	11
2014	Chomutov	10
2014	Jablonec nad Nisou	4
2014	Mladá Boleslav	5

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce je možné vidět, že k aktualizacím docházelo spíše u menších měst, zatímco u měst, jako je Ostrava, Olomouc nebo Pardubice nebyl strategický plán aktualizován několik let. U měst, která svůj plán aktualizovala naposled v roce 2014, byl průměr zaměstnanců mezi 6-7. Tento průměr se shoduje i s celkovým průměrem počtu zaměstnanců statutárních měst. U měst, která tento plán v delším časovém horizontu neaktualizovala, byl tento průměr okolo 5 zaměstnanců. Zajímavým faktem je, že ačkoli by bylo logické, že u větších měst by měl být větší počet zaměstnanců a i novější informace o strategickém plánu, je tomu zcela naopak a oproti menším městům disponují mnohem menším počtem pracovníků a zastaralejšími informacemi.

- Informace poskytované podnikatelům/investorům. Poskytování informací pro podnikatele a investory představuje činnost, kterou by mělo každé z měst provozovat a to ve vlastním i všeobecném zájmu. I proto byla v rámci této analýzy věnována pozornost těmto činnostem. Analýza spočívala v tom, že byly procházeny webové stránky jednotlivých měst a zkoumáno, zda se na nich vyskytují informace nesoucí název investor/podnikatel. U největších měst docházelo k snadnému hledání potřebných informací, ke kterým byl ve většině případů možný přístup přímo z hlavních stránek příslušných statutárních měst. Častým jevem bylo spojování právě těchto informací, viz obrázek č. 4. Dalším častým jevem bylo, že města přistupovala rozdílným způsobem ke zveřejňování informací. Informace, které byly u jednoho města nazývány jako informace pro podnikatele, byly na jiných webových stránkách prezentovány jako informace pro investory. V jiných případech pak tyto informace zcela chyběly.

Obrázek 4: Příklad poskytování informací pro podnikatele/investory

Zdroj: upraveno podle⁸⁹

⁸⁹ Statutární město Ostrava - oficiální portál [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor>

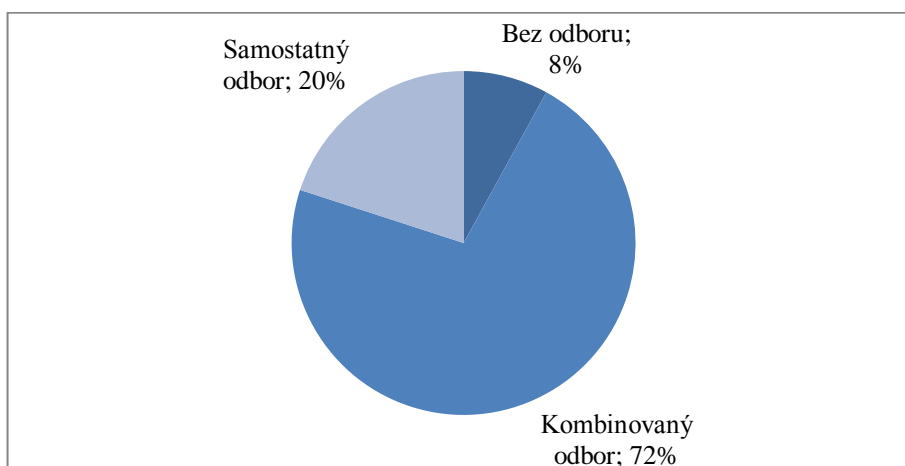
Z analýzy vyplynulo, že informace, které byly statutárními městy poskytovány pro podnikatele, byly celkově nalezeny u 20 měst, neboli v 80 % všech případů. Na druhé straně informace pro investory byly identifikovány pouze v 5 případech (20 %), přičemž počet měst, která poskytovala informace pro podnikatele a zároveň pro investory, byl 4. Výsledkem této analýzy je, že pouhých 16 % (4 případy) statutárních měst nabízí přehledné informace pro podnikatele a zároveň investory, a na druhé straně 12 % (3 případy) statutárních měst neuvádějí informace žádné, popřípadě ne přehledné a jasně definované, na koho jsou směřovány.

V následující části byl stejné analýze podroben stejně velký vzorek náhodně vybraných obcí s rozšířenou působností.

4.2.2 Obce s rozšířenou působností

Pro následující část bylo analyzováno celkem 75 obcí s rozšířenou působností. Následně bylo náhodně vybráno 25 z nich, na kterých byly provedeny identické analýzy, jako na stejném vzorku statutárních měst.

- Existence odborného útvaru. Při zkoumání existence odborného útvaru bylo zjištěno, že v celkem 23 případech (92 %) se v obcích tento útvar nacházel. Z těchto 23 ORP však pouze u 5 z nich (20 %) byl tento útvar samostatný. Zbylých 18 pozorovaných obcí (72 %) disponovalo sice útvarem zabývajícím se rozvojem, avšak nebyl samostatný, ale spojený s některým z jiných útvarů, popřípadě byl oddělením jiného odboru. Ve 2 zbylých případech nebyly nalezeny žádné informace o existenci odborného útvaru. Jednotlivé výsledky jsou opět graficky shrnuty.

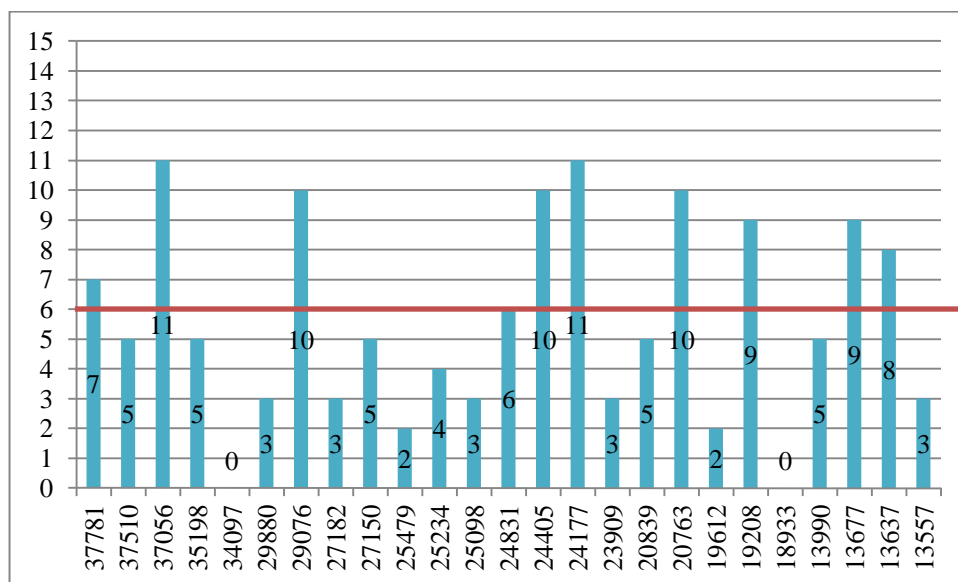

Obrázek 5: Existence odboru rozvoje u obcí s rozšířenou působností

Zdroj: vlastní zpracování

- Následovala opět analýza počtu zaměstnanců zabývajících se ekonomickým rozvojem, kdy byly zjištěny následující výsledky. Při zkoumání počtu zaměstnanců zabývajících se rozvojem u náhodně vybraných 25 ORP bylo identifikováno celkem 139 zaměstnanců, kteří dohromady tvořili průměr přibližně 5,5 zaměstnanců na 1 město neboli rozmezí mezi 5-6 zaměstnanci. Oproti analýze u statutárních měst byla hranice počtu zaměstnanců stanovena na počet 6.

Obrázek 6: Zaměstnanci zabývající se rozvojem v obcích s rozšířenou působností

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že dochází k tomu, že u hodně měst je daný průměr razantně překročen a zároveň se řada měst tomuto průměru nepřibližuje. Z grafu jsou patrné velké výkyvy od přímky udávající průměr a to jak směrem nahoru, tak směrem dolů. Pouze 1 město se shoduje s daným průměrem a u dalších 5 je počet zaměstnanců o 1 méně nebo více, než je průměr. U zbylých 19 obcí s rozšířenou působností je možné sledovat větší výkyvy od zvoleného průměru.

- Výskyt politické gesce za ekonomický rozvoj byl identifikován pouze u 3 z vybraných měst (12 %), přičemž u 1 z těchto 3 případů nebyl nalezen žádný odbor ani oddělení, které by se zabývalo rozvojem. Z tohoto faktu lze usuzovat, že v dané obci s rozšířenou působností se oblastí rozvoje zabývá pouze 1 osoba. Tímto městem bylo Znojmo.

- Zveřejněný strategický plán na webových stránkách byl u 24 měst a pouze ORP Tábor nemělo na svých webových stránkách tento plán. Co se týče aktualizace jednotlivých plánů, výsledky jsou zachyceny v následující tabulce.

Tabulka 4: Data aktualizace strategických plánů ORP

Rok poslední aktivity	Počet případů
2007	3
2008	5
2009	2
2010	1
2011	3
2012	4
2013	3
2014	4

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že u 11 měst byl strategický plán aktualizován v posledních 3 letech a u stejného počtu měst nedošlo k žádné aktualizaci od roku 2010. Nejvýraznějším je rok 2008, u kterého bylo identifikováno celkem 5 měst, která neaktualizovala své strategické plány, popřípadě informace o nich.

- Při porovnání průměru zaměstnanců ve městech, která tyto informace neaktualizovala s městy, která ano, dochází k následujícím výsledkům. U ORP disponujících aktualizovaným strategickým plánem v posledních 3 letech, bylo zjištěno celkem 74 zaměstnanců, zatímco města, která neaktualizovala tento plán, disponovala pouze 49 zaměstnanci. Jak již plynulo z tabulky počtu zaměstnanců, i zde docházelo k velkým výkyvům, kdy byla identifikována města, která aktualizovala své plány v roce 2014 a měla 3 zaměstnance zabývající se rozvojem a na druhé straně byla města, která také aktualizovala plán v roce 2014 a disponovala 11 zaměstnanci. U měst, která své plány neaktualizovala, byly identifikovány podobné výkyvy. Opět zde figurovalo Znojmo, u kterého nebyli nalezeni žádní zaměstnanci zabývající se rozvojem, a které má na svém webu informace o plánu z roku 2007. Zatímco město Šternberk, které také naposled aktualizovalo dle webových stránek svůj plán v roce 2007, uvádí 9 zaměstnanců.

- Posledním z kritérií bylo opět poskytování informací podnikatelům a investorům, kdy výsledky nebyly nejpříznivější. Pouze v 1 případě byly nalezeny kompletní informace pro investory i podnikatele, u ostatních tomu tak nebylo a z 25 obcí s rozšířenou působností byly informace pro podnikatele nalezeny u 8 případů (32 %) a informace pro investory pouze u 2 případů (8 %). Jediným městem, které poskytuje informace pro podnikatele i investory je Tábor, který mimo jiné aktualizoval svůj strategický plán v roce 2013 a rozvojem se ve městě zabývá 5 pracovníků.

4.2.3 Města ČR

V následující části byla provedena celková analýza, ve které byl vybrán vzorek 100 měst České republiky, mezi která patřila původně analyzovaná statutární města a dále 75 největších obcí s rozšířenou působností.

Všech 100 měst bylo podrobena stejné analýze, jako v předchozích případech a výsledky byly následující:

- Z celkového počtu 100 měst byla existence odboru zabývajícího se rozvojem identifikována u 92 z nich. Z těchto 92 měst byl pak tento útvar samostatný v 19 případech a v 73 případech byl spojen s dalšími odděleními, popřípadě spadal pod jiné oddělení. Ze zjištěných výsledků lze konstatovat, že pouze 19 % z vybraných měst disponuje samostatným odborem zabývající se rozvojem. Dalších 73 % měst sice má odbor nebo oddělení, které se touto problematikou zabývá, avšak není samostatné. U zbylých 8 % měst nebyla nalezena žádná zmínka o odboru, popřípadě oddělení, které by se rozvojem zabývalo.

- Při zkoumání počtu zaměstnanců bylo identifikováno celkem 601 pracovníků. V průměru tak vycházelo 6 zaměstnanců na 1 město. V některých případech docházelo ke značným odchylkám od tohoto průměru a to jak směrem nahoru, tak dolů. Například ve městě Trutnov bylo pod odborem, pod který spadala i oblast rozvoje, uvedeno celkem 29 zaměstnanců. Další velice odlehle hodnoty byly nalezeny u měst Karviná a Rokycany, u obou z nich po 19 zaměstnancích. Na druhé straně u měst Hranice, Znojmo nebo Benešov nebyl nalezen žádný zaměstnanec zabývající se rozvojem. Ani u Mariánských Lázní nebyl identifikován žádný odborový pracovník, zde však byla na stránkách města uvedena osoba s gescí za ekonomický rozvoj. Výsledky této analýzy potvrdily závěr z analýzy 25 ORP, že mezi městy dochází k výkyvům v počtu zaměstnanců.

- Dalším faktorem byla gesce za ekonomický rozvoj, která byla identifikována v 22 případech. Z těchto 22 případů se pak ve 14 z nich jednalo o statutární města a zbylých 8 spadalo na ORP. Při zkoumání důvodu odlišnosti těchto 8 měst od ostatních ORP a příčiny existence politické gesce za ekonomický rozvoj bylo u 4 z nich zjištěno, že buďto nemají vůbec na svých webových stránkách informace o strategickém plánu (2 případy: Kralupy nad Vltavou, Havlíčkův Brod) nebo jsou informace o tomto plánu a jeho aktualizaci značně zastaralé (roky 2007 – Znojmo, 2008 – Mariánské Lázně). Mimo jiné také 2 z těchto měst nemají odbor zabývající se rozvojem (Znojmo, Mariánské Lázně) a zbylé 2 tento odbor sice mají, ale je na něm pouze 1 zaměstnanec (Kralupy nad Vltavou) a 3 zaměstnanci (Havlíčkův Brod). Je tedy otázkou, zda existence politické gesce u obcí s rozšířenou působností nemá za

cíl nahrazovat činnost odborného odboru a zda je to správné řešení, jelikož v 50 % těchto případů dochází k tomu, že minimálně informace o strategických rozvojových plánech nejsou aktualizovány a jsou značně zastaralé, z čehož se dá usuzovat určitá neaktivita těchto pracovníků v oblasti rozvoje.

- Strategický plán a informace o něm byly identifikovány celkem v 87 případech. Z těchto 87 případů bylo 24 u statutárních měst a 63 u obcí s rozšířenou působností. Lze tedy konstatovat, že 96 % statutárních měst poskytuje na svých webových stránkách strategický plán a informace o něm a stejné informace poskytuje i 84 % ORP. Otázkou však opět zůstává, jak jsou tyto informace staré. Výsledky analýzy let poslední aktivity v oblasti strategického plánu jsou zachyceny v následující tabulce.

Tabulka 5: Data aktualizace strategických plánů měst ČR

Rok poslední aktivity	Počet případů
2004	1
2005	1
2006	1
2007	6
2008	10
2009	4
2010	7
2011	9
2012	9
2013	18
2014	22
neuveдено	12

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že v 49 případech byly strategické plány nebo informace o nich aktualizovány v posledních 3 letech. Avšak problém nastává v situaci, kdy dochází ke zjištění, že u 30 měst tomu tak nebylo od roku 2010, přičemž ve městě Jičín tomu bylo naposled před 10 lety a ve městě Beroun před lety 9, přitom v Jičíně je uváděno 6 a v Berouně dokonce 12 zaměstnanců zabývajících se rozvojem. Zde se naskytá otázka, jak efektivně tito zaměstnanci pracují, popřípadě věnuje-li se někdo v těchto městech rozvoji. Další ne příliš kladná bilance je, že u 12 měst nebyly nalezeny informace žádné. Je patrné, že největší četnosti bylo dosahováno na opačných stranách a to u plánů nedávno aktualizovaných a u plánů, které byly aktualizovány mezi lety 2004-2008. V případě, že byla sečtena města, která naposledy poskytla informace mezi lety 2004-2008 a města, která neposkytla informace žádné, vycházelo by více než 30 měst (přesněji 31, neboli 31 %). Poté se zde nabízí úvaha nad

poměrně značnou nevyrovnaností v poskytování informací, podobající se situaci, kdy docházelo k výkyvům mezi počty zaměstnanců v jednotlivých městech.

- Posledním ze zkoumaných kritérií byly informace poskytované podnikatelům a investorům. Bylo zjištěno, že podnikatelům jsou informace poskytovány dohromady v 54 městech (54 %) a investorům v 13 městech (13 %). Mnohem zajímavější je ale zjištění, že informace pro podnikatele a zároveň i investory jsou poskytovány pouze v 8 městech (8 %), zatímco v 41 případech (41 %) nejsou poskytovány informace ani jednomu ze subjektů.

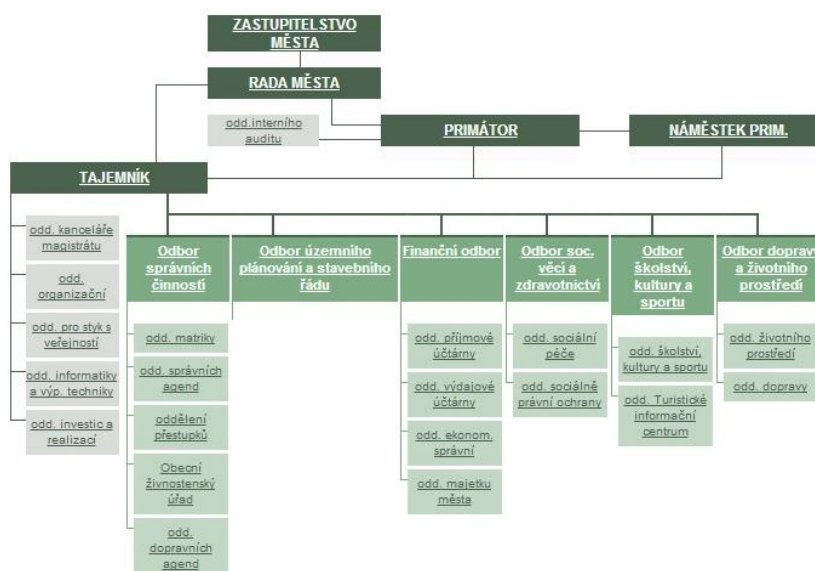
V následující části budou porovnány jednotlivé výsledky dosažené z dílčích analýz.

4.3 Zhodnocení výsledků

V této kapitole byly provedeny analýzy na 3 skupinách měst České republiky a to prostřednictvím 5 předem zvolených indikátorů za účelem hodnocení efektivnosti řízení ekonomického rozvoje. První skupina byla tvořena statutárními městy, ze kterých bylo vyřazeno hlavní město Praha. Druhou skupinu tvořil vzorek stejného počtu měst, jako v analýze první, akorát s tím rozdílem, že statutární města byla nahrazena náhodně zvolenými obcemi s rozšířenou působností. Poslední skupina byla tvořena skupinami 1 a 2 a dalšími 50 obcemi s rozšířenou působností, neboli statutárními městy a 75 největšími obcemi s rozšířenou působností. Dílčí výsledky byly zobrazeny v jednotlivých analýzách, přičemž cílem této části je jejich zhodnocení.

Před uvedením jednotlivých interpretací je nutné dodat, že celá analýza byla provedena na veřejně dostupných informacích, které o sobě jednotlivá města zveřejňují na svých webových stránkách, a proto je potřeba brát v úvahu riziko, že některá města mohou mít výbornou online prezentaci, ale ve skutečnosti se rozvojem nezabývají natolik, jako města, která své informace neaktualizují.

U většiny měst je možné sledovat, že disponují odborem nebo minimálně oddělením zaměřeným na rozvoj. Tato skutečnost se sice na první pohled jeví příznivě, avšak při bližším zkoumání tomu tak v mnoha případech není. Tento fakt dokládá tendence většiny měst spojovat útvar rozvoje s dalšími jinak zaměřenými odděleními, kterým je pak ve výsledku věnováno mnohem více pozornosti a působí na nich i mnohem více zaměstnanců. Je pak možné se setkat s městy, v jejichž organizační struktuře se žádný odbor ani oddělení, které by mělo co dočinění s rozvojem, nevyskytuje, popřípadě je ukryt nebo není uveden. Dochází tak k dosti chaotickému zveřejňování informací. Toto tvrzení dokládá následující příklad organizační struktury města Teplice, kde nebyl nalezen žádný útvar zabývající se rozvojem.

Obrázek 7: Příklad organizační struktury bez odboru/oddělení rozvoje

Zdroj: upraveno podle⁹⁰

Je složité určit ideální průměrný počet zaměstnanců, kteří by se měli v jednotlivých městech věnovat rozvoji, jelikož toto číslo je závislé na řadě faktorů. Z analýzy je však patrný velký nepoměr mezi městy a výskyt řady měst, kde jsou odbory přímo „přeplněny“ zaměstnanci a na straně druhé města, kde není o zaměstnancích skoro ani zmínka a rozvojem se zabývají spíše jednotlivci. Jediným kladným opodstatněním mnoha zaměstnanců na odborech je zjištění, že skupiny měst s větším průměrem zaměstnanců, disponovaly aktualizovanějšími strategickými plány, zde však je třeba brát v úvahu, zda právě toto je hlavní cíl a zda tato aktualizace vůbec k něčemu vede, navíc jak naznačuje následující tabulka, ne u všech případů tomu tak opravdu bylo. Tato města patřila spíše do skupin menších měst (viz porovnání u statutárních měst). Při samostatném porovnání výsledků dosažených u statutárních měst s výsledky u ORP, statutární města nevykazovala takové rozdíly v počtech zaměstnanců a takové výkyvy od zvoleného průměru, jako tomu bylo u ORP a následně u celorepublikové analýzy. Pro přesnější ilustraci je uvedena tabulka zachycující města, s počtem více, než 10 zaměstnanců a roky poslední aktualizace strategického plánu.

⁹⁰ Město Teplice: *Oficiální stránky statutárního města* [online]. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.teplice.cz/organizacni-struktura/ms-1017/p1=1017>

Tabulka 6: Města s nadprůměrným počtem zaměstnanců a aktualizace strategických plánů

Město	Počet zaměstnanců	Rok poslední aktualizace
Karviná	19	2011
Teplice	12	neuvedeno
Děčín	11	2014
Třinec	11	2014
Trutnov	29	2009
Sokolov	11	2011
Klatovy	12	2010
Beroun	12	2005
Brandýs nad Labem - Stará Boleslav	11	2014
Rokycany	19	neuvedeno

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že pouze u 3 z 10 měst s velmi nadprůměrným počtem zaměstnanců byl strategický plán aktualizován v roce 2014. Je až zarážející, že u měst, jako Rokycany, Trutnov, Teplice nebo Beroun naopak nedošlo k aktualizaci již řadu let, popřípadě nebyla na webových stránkách ani nalezena zmínka o aktualizaci plánu.

Svoje strategické plány většina měst sice zveřejňuje, ale přes 40 % z nich neposkytuje komplexní přehledné informace ani jednomu subjektu z dvojice podnikatel, investor.

V České republice tak ve většině případů existují odborná pracoviště, která jsou zaměřena na rozvoj, v průměru až 6 zaměstnanců je pak na tuto oblast přiděleno, města mají v 87 % informace o svých strategických plánech a i přes toto všechno se ČR každý rok propadá v měřítku konkurenceschopnosti. Města totiž v mnohých případech opustila od strategického plánování, ale zaměřila se spíše na čerpání dotací z EU, avšak ani tato činnost nebyla ve výsledku nikterak efektivní a přínosná. Je zřejmé, že peníze poskytované České republice od EU jsou potřebné, ale to za situace, kdy s sebou přinášejí i plnohodnotné výsledky, mezi které bezpochyby patří rozvoj i růst konkurenceschopnosti. Pokud totiž dochází k jejich čerpání, na které se bezpochyby drtivá většina měst v posledních letech zaměřila, ale nepřichází kladné výstupy, lze konstatovat, že tyto prostředky jsou využívány značně neefektivně a je potřeba v této situaci jednat. Tento fakt dokládají data, která byla získána ze stránek WEF, na kterých je možno nalézt vývoj indexu konkurenceschopnosti jednotlivých zemí, včetně žebříčku

mezinárodního srovnání. V následující tabulce jsou uvedeny hodnoty České republiky mezi lety 2008-2014.

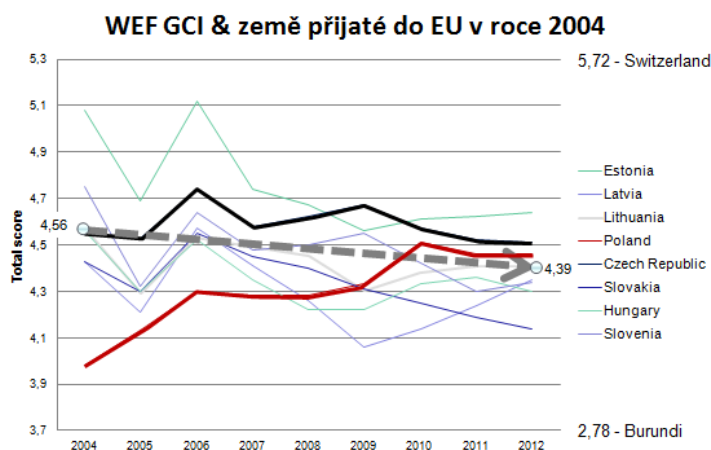
Tabulka 7: Česká republika v mezinárodním srovnání indexu konkurenceschopnosti

Roky	Pořadí ČR
2007-2008	33
2008-2009	33
2009-2010	31
2010-2011	36
2011-2012	38
2012-2013	39
2013-2014	46

Zdroj: zpracováno podle⁹¹

Výsledky v tabulce jasně potvrzují tvrzení, která byla vyjádřena v předchozí části a je možno sledovat, kromě dvou výjimek, neustálý pokles České republiky, přičemž mezi lety 2012-2013 a 2013-2014 dokonce o 7 příček a to až na 46 pozici. Tento nepříznivý trend zachycují i následující grafy z prezentace D. Kulky, ve které se mimo jiné také zabýval problematikou agend ekonomického rozvoje.

Následující grafy zachycují země, které byly přijaty do EU v roce 2004 a jejich vývoj indexu konkurenceschopnosti.

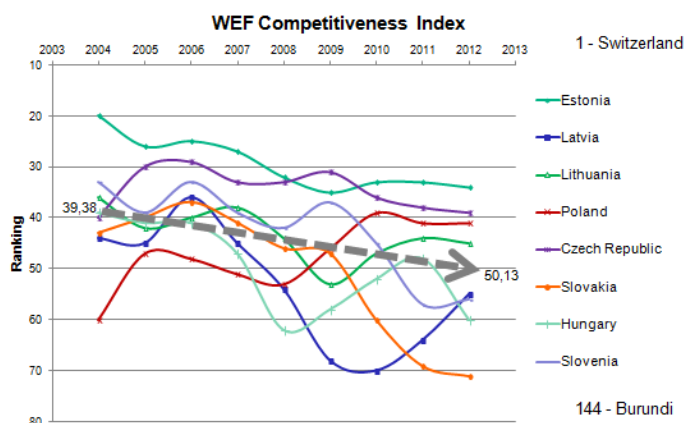
Obrázek 8: Index konkurenceschopnosti a země přijaté do EU v roce 2004

Zdroj⁹²

⁹¹ Competitiveness Reports. *World economic forum* [online]. 2013 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: [http://www.weforum.org/reports?filter\[type\]=Competitiveness&page=0](http://www.weforum.org/reports?filter[type]=Competitiveness&page=0)

⁹² KULKA, Dušan. BERMAN GROUP. *Prezentace na téma Budoucnost agend ekonomického rozvoje, podpory konkurenceschopnosti a inovací na regionální úrovni*. 2013.

Obrázek 9: Konkurenceschopnost nových členů EU

Zdroj⁹³

Z grafů vyplývá, že přestože České republice a i ostatním zemím byly poskytovány dotace od Evropské unie, index konkurenceschopnosti stále klesal, ačkoli by tomu mělo být právě naopak. Jednotlivá zjištění poukazují na skutečnost, že i přes existenci strategických plánů, čerpání peněz z EU a v celku vysoký průměr zaměstnanců zabývajících se rozvojem, šla Česká republika v posledních letech směrem opačným, než by skutečně měla jít. Potvrzuje se i fakt, že v poslední době byl rostoucí trend čerpání dotací, upřednostňovaného před plánováním rozvoje, který ve výsledku neměl očekávaný pozitivní efekt.

Je obtížné najít optimální řešení dané situace, nicméně po analyzování jednotlivých měst se jeví jako možná řešení/doporučení pokusit se zamezit, popřípadě **zmírnit výkyvy**, ke kterým dochází ať už **v počtech zaměstnanců zabývajících se rozvojem**, tak i **v intervalech aktualizací strategických plánů**. Dále je potřeba více se zaměřit na to, čemu se doopravdy zaměstnanci na daných odborech věnují a pokusit se více **separovat oddělení rozvoje**, protože v současné situaci můžeme sledovat spíše trend spojování jednotlivých útvarů, hlavně u menších měst, častý nadprůměr zaměstnanců, ovšem bez přesně specifikovaných kompetencí a oblastí působnosti a z toho možnost plynoucí nečinnosti. A dále **klást mnohem větší důraz na poskytování informací podnikatelům a hlavně investorům a také na následnou péči o ně**. Situace v současné době totiž svádí k domněnce, že strategickému rozvoji se jednotlivá města věnují, tento fakt potvrzuje vysoké procento strategických plánů na webech měst a poměrně velký průměrný počet zaměstnanců zabývajících se rozvojem, avšak dosažené výsledky ukazují na něco zcela jiného a to právě na postupný pokles České republiky ať už například v již zmíněné konkurenceschopnosti nebo jiných oblastech.

⁹³ KULKA, Dušan. BERMAN GROUP. *Prezentace na téma Budoucnost agend ekonomického rozvoje, podpory konkurenceschopnosti a inovací na regionální úrovni*. 2013.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo provedení analýzy a zhodnocení řízení ekonomického rozvoje na regionální a místní úrovni a to na běžně získatelných datech, která jsou poskytována jednotlivými městy České republiky na jejich webových stránkách. Postupně byla zkoumána jednotlivá statutární města, mimo Prahy, ve které byly předpokládány značně odlišné hodnoty, které by mohly výrazně zkruslit výsledky analýz. Následně došlo ke zkoumání vybraných vzorků obcí s rozšířenou působností a posléze i reprezentativní skupiny měst ČR.

Výsledky, kterých bylo dosaženo, poukazují na fakt, že problematika regionálního rozvoje je v posledních letech spíše v řadě případů odsouvána a nahrazována jinými činnostmi. U řady měst byla oblast strategického plánování rozvoje vystřídána spíše snahou o čerpání dotací z Evropské unie. V této souvislosti se však nabízí otázka, zda byla právě tato činnost tou nejsprávnější a to z důvodu značného poklesu České republiky v měřítku konkurenceschopnosti, který potvrzuje fakt, že se ČR v posledních letech propadla až na 47 příčku ve světě.

Další skutečností, která byla zjištěna, byla značná nevyrovnanost v počtu zaměstnanců působících na jednotlivých odborech zabývajících se rozvojem. S tímto faktem bylo spojené i časté spojování těchto odborů s dalšími odděleními a v mnohých případech nejednoznačně udávané informace o počtu zaměstnanců a o oblastech jejich působnosti. Tato skutečnost zajisté také nahrávala neefektivnímu čerpání evropských peněz, díky kterým se měla ČR posunovat v žebříčcích hodnocení opačným směrem, než se ve skutečnosti pohybovala. V mnohých případech nebyly nalezeny dokonce informace žádné, popřípadě velice zastaralé a to i u měst, která vykazovala nadprůměrné hodnoty počtu zaměstnanců na odborech zabývajících se rozvojem.

Z analýz vyplývá závěr, že v posledních letech docházelo k nedostatečnému řízení ekonomického rozvoje na regionální a místní úrovni. Z tohoto důvodu je třeba, aby bylo této problematice věnováno mnohem více pozornosti. Jednotlivá řešení, která by mohla přispět ke zlepšení současné situace, jsou navržena v poslední kapitole této práce. Jedná se především o potřebu větší separace oddělení rozvoje ve městech a vyvážení průměrného počtu zaměstnanců, kteří by se této činnosti věnovali, přičemž by mělo dojít k jasnějšímu definování jejich kompetencí. Také by mělo docházet k častějším aktualizacím informací na webových stránkách jednotlivých měst a to jak informací o strategických plánech, tak i informací poskytovaných investorům a podnikatelům. V řadě případů jsou tyto informace dosti nejednoznačné, popřípadě je obtížné je na jednotlivých webech nalézt a to i přesto, že

investoři a podnikatelé představují subjekty, kterým je třeba se v zájmu rozvoje věnovat a spolupracovat s nimi. U této spolupráce je totiž předpoklad velice příznivých efektů, které by ve výsledku měly vést ke zlepšení současné ne příliš příznivé situace.

Závěrem lze při přihlédnutí k dosaženým výsledkům konstatovat, že na regionální a místní úrovni ČR dochází v mnohých případech k nedostatečnému až chybnému řízení ekonomického rozvoje na regionální a místní úrovni. Stejná tvrzení pak lze přenést i na problematiku aplikace strategických plánů regionálního rozvoje, které sice ve městech vznikaly, avšak práce s nimi, jejich aktualizace a plnění byly taktéž v mnohých případech značně podceňovány, popřípadě neplněny. Je proto třeba věnovat těmto oblastem mnohem více pozornosti v následujících letech.

POUŽITÁ LITERATURA

Knihy:

- [1] BUČEK, Milan, Štefan REHÁK a Jozef TVRDOŇ. *Regionálna ekonomia a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4.
- [2] GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-807-3800-864.
- [3] KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104.
- [4] KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 1.vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003, 275 s. ISBN 80-865-7204-8.
- [5] MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7.
- [6] MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie: pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. ISBN 978-807-3950-996.
- [7] *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Editor René Wokoun, Pavel Mates. Praha: Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-720-1608-3.
- [8] MAIER, Gunther a Franz TÖDTLING. *Regionálna a urbanistická ekonomika*. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1998, 313 s. ISBN 80-804-4049-2.
- [9] NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Olomouc, 2010, 430 s. ISBN 978-802-4425-146
- [10] STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 129 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [11] STIMSON, Robert, Roger STOUGH a Brian H ROBERTS. *Regional economic development: analysis and planning strategy*. 2nd ed. New York: Springer, c2006, xiv, 452 p. ISBN 35-403-4826-3.
- [12] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-807-3950-194

- [13] WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-245-0517-7.
- [14] WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (výhodiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.
- [15] ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. *Regionální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-802-1047-617
- [16] ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2767-3.

Ostatní:

- [1] Aktéři regionální politiky. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-regionalni-politiky.html>
- [2] Competitiveness Reports. *World economic forum* [online]. 2013 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: [http://www.weforum.org/reports?filter\[type\]=Competitiveness&page=0](http://www.weforum.org/reports?filter[type]=Competitiveness&page=0)
- [3] KULKA, Dušan. BERMAN GROUP. *Prezentace na téma Budoucnost agend ekonomického rozvoje, podpory konkurenceschopnosti a inovací na regionální úrovni*. 2013
- [4] *Město Teplice: Oficiální stránky statutárního města* [online]. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.teplice.cz/organizacni-struktura/ms-1017/p1=1017>
- [5] *Statutární město Ostrava - oficiální portál* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor>
- [6] Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 2013 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>